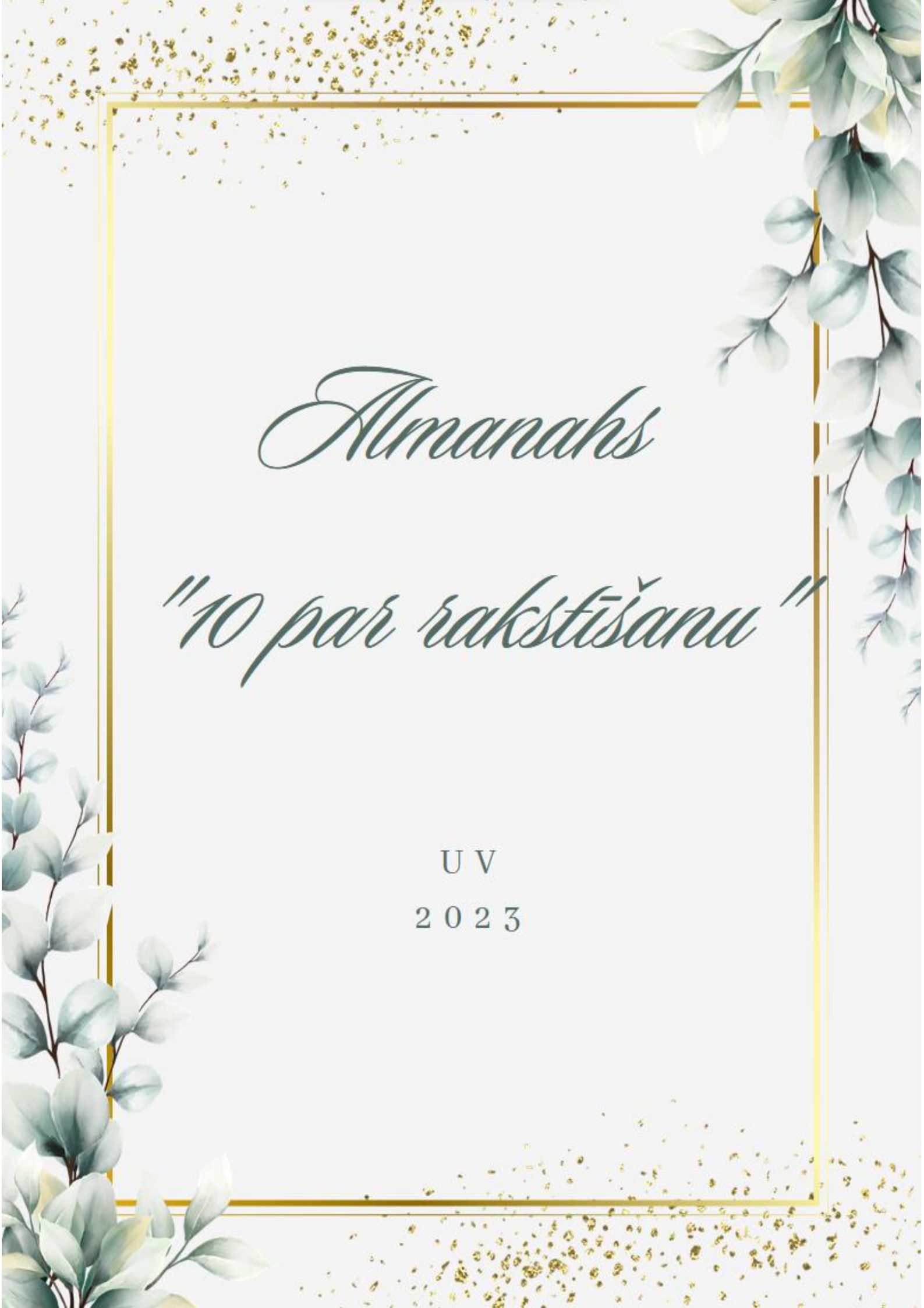

Almanahs

"10 par rakstīšanu"

U V
2 0 2 3

LAIKS. DAŽREIZ JŪTAMIES TĀ, IT KĀ TĀ NEBŪTU PAR MAZ. REIZĒM MĒS
TO VIENKĀRŠI ĻAUJAM ZAUDĒT. IR BRĪŽI, PIE KURIEM VĒLĒTOS
ATGRIEZTIES. MĒS VARAM PAZUST LAIKĀ, IEDOMĀJOTIES NĀKOTNI VAI
NOŽĒLOJOT PAGĀTNI. LAIKS IR VIENA LIETA, KURAS KATRAM NO MUMS
IR TIEŠI TĀDS PATS DAUDZUMS KATRU DIENU. BET KO MĒS DARĀM AR
TĀM 24 STUNDĀM, KAS MUMS DOTAS KATRĀ JAUNĀ RĪTAUSMĀ?

“Visvairāk man sava laika žēl.” (I. Ziedonis)

Man ir sava laika žēl. Ļoti. Tas var izklausīties dīvaini, bet es nevēlos pamosties vienu dienu un saprast, ka visu savu mūžu esmu baidījusies no lēmumiem, kuri var padarīt dzīvi interesantāku. Es negribu pamosties un saprast, ka mans vilciens ir aizgājis, tad vecumdienās nebūs, ko atcerēties un stāstīt mazbērniem. Tādēļ, man ir žēl sava laika un vienmēr būs.

Man ir žēl sava laika, kad es sēžu telefonā. Tad, kad 2 stundas vai vairāk sēžu sociālajos tīklos bez apstājas, jo esmu atkarīga no tā, kas tur notiek. Mans laiks, sēžot telefonā, paiet ļoti ātri, un esmu dusmīga, ka pavadu to tik bezmērķīgi. Es labprāt pavadītu brīvo laiku ārā, varu mēģināt ierobežot savu laiku telefonā, bet nevaru atgriezt laiku, kuru esmu iztērējusi.

Vēl man ir žēl sava laika, kad pavadu to ar cilvēkiem, kuri negrib pavadīt laiku ar mani. Kad biju maza, gribēju daudz, tādēļ palīdzēju, skrēju pakaļ visiem, bet tad nesapratu, ka darīju pāri sev. Es mācījos no savām kļūdām un nākotnē savu laiku tērēšu tikai ar tiem, kuri to vēlēšies. Cilvēki ir dažādi, un daudziem patīk tērēt tavu laiku, tāpēc no viņiem ir jāuzmanās.

Visvairāk sava laika man ir žēl, kad es nenoriskēju. Mēs esam jauni tikai vienreiz, tādēļ tā reize ir jāizdzīvo kārtīgi. Jāpieņem riski, grūtības un jāmāk kļūdīties. Kļūda ir dzīves daļa, no kuras nav jābaidās. Mēs mācamies no kļūdām un dzīvojam tālāk. Uzņemam riskus un dzīvojam tālāk ar atmiņām un lietderīgi iztērētu laiku. Es nevēlos būt tas cilvēks, kas vienmēr stāv stūrī nobijies, gaidot, kamēr kāds viņu izglābs, es pati varu sevi izglābt, jo esmu pārliecināta, ka nestāvēšu stūrī, jo to vēlāk nožēlošu. Es darīšu visu tā, lai man nebūtu žēl sava iztērētā laika!

Manuprāt, cilvēki nesaprot, ka laiks iet uz priekšu ātri un nav laika apstāties. Ja tu apstāsies, laiks tevi negaidīs, viņš ies tālāk. Es neapstāšos, varbūt tikai dažreiz uz sekundi, lai paskatītos uz pasauli. Bet turpmāk tērēšu savu laiku rūpīgi, jo saprotot, cik ātri visi kustas man paliek savu laiku žēl!

**“Tas nav ūdens, kas Daugavā plūst,
tas ir laiks”**

Tēvs: ”Dēliņ, nāc nu! Skaties kā ūdentiņš tek Daugavā! Dažviet tas lielā straumē ātri, ātri aizplūst. Cituviet tā lēnām, lēnām tek gar akmeņiem, šķiet ir gandrīz nekustīgs. “Ātā, ūdentiņ! Plūsti ātri, tikpat ātri, kā brauc mans sacīkšu auto!” piebalso dēls.

Atceros- gājām ar tevi uz veikalu, tu ļāvi man izvēlēties vienu konfekti, ko varēšu nopirkt pats, jo tu man bijī iedevis naidiņu, ko ieliku tevis dāvinātajā maciņā. Es izvēlējos to, kurai visspīdīgākais papīrītis un nostājos rindas beigās, lai samaksātu. Ak. šausmas, cik lēni tobrīd vilkās laiks. Konfekte kļuva mīksta, jo turēju to rokās. Kad beidzot bija laiks to apēst, tā pazuda nepilnās piecās sekundēs. . . Cik negodīgi!

Kad spēlējām paslēpes, tu skaitīji, es pat nepaspēju paslēpties, tu skaitīji tik ātri! Un vienmēr, kad šķita, ka tikko sākām spēlēties, izrādījās, ka spēlējam jau otro stundu, un nu ir jāiet gulēt. Atkal tik negodīgi!

Mums kopā bija daudz brīnišķīgu brīžu, kas paskrēja vēja spārnēm. Bija arī mirklī, kad es vēlējos laiku paātrināt, lai tikai būtu kopā ar tevi. Lai pavadītu ar tevi vēl vienu dienu. Vēl tikai šo...

Tajā dienā, kad tu bijī ģērbies dīvainās drēbēs – brūns, garš mētelis ar savādu emblēmu, liela josta ap vidukli un cepure, kas atgādina bļodu - laiks šķita apstāties pavisam... Aizejot tu teici: “|Dēls, es apsolu, es būšu atpakaļ, nezinu kad, bet centīšos pēc iespējas drīzāk...” Tad tu piegāji pie kāda auto, iesēdies tajā un projām bijī.

Nākamajā dienā es sēdēju pie loga, biju uzzīmējis tev zīmējumu, bet tu neatnāci...

Diena pēc dienas, nedēļa pēc nedēļas, tās bija iztiepušās tik garas, gluži kā itāļu spageti.

... tupēju pie pieminēkļa uz ceļiem, rokās divas baltas rozes, kas sasietas kopā ar lentīti Latvijas karoga krāsās. Atceros- tās bija vakar, tā bija mana pēdējā skolas diena. Žēl, ka tu nevarēji atnākt...

Es gāju uz to kapa vietu un man pār vaigu tecēja asara. Neredzēju, kur eju, acis šķita miglainas. Es aizķēros aiz bērza saknes, paklupu, sakumpu un ilgi necēlos kājās. Likos tik smags un nevarīgs, kājas šķiet iesakņojās līdzās tam bērza, uz kura saknes es paklupu. Beidzot, kad es tiku pie tevis, es lūkojos uz nelielo svecīti, kas blāvi dega. Es dziedāju tavu mīļāko dziesmu, tad vēlreiz un vēl divas reizes... atceros, kā tu man to dziedāji vakaros. Tad es biju tik priecīgs.

Tu solīji atnākt, bet tu neatnāci. Es tevi nevainoju, es vainoju sevi par to, ka liku Daugavai plūst tik ātri.

Nebeidzamā laika cīņa

Laiks ir mūžīga cīņa,
Laiks ir sekundes kritiens,
Laiks ir atmiņas sēras,
Laiks ir dzīstošas rētas,
Laiks ir smeldze pakrūtē.

Laiks ir dzīves pavadonis
Kā mēnessgaisma Lāčplēša cīņā.
Uzskaitītas tiek tās nakts,
Kad ūdeņos tie abi cīnās.

Laiks slēpjas tik graužošs, bet mierinošs,
Tik straujš, bet pasakaini rāms,
Tik ilgs, bet sasodīti īss,
Tik vecs, bet pārsteidzoši jauns.

Katram pienāk reiz cīņas beigas,
Vai tas ir cilvēks, tauta vai zeme.
Laiks seko katrai kūšājošai dzīvībai,
Kad aprauties tai, pats to lemj.

Kamēr laiks mūsos tecēs,
Tauta būs dzīva.
Kad kūšās mūsos dzīvība,
Tauta būs brīva.

Un pienāks tā diena,

Kad laiks reiz iztecēs,
Kad būs laika vēstneši,
Zemē pēdas atstājuši.

Tad nākotnes cīkstoņi
Nu atkārtos mūsu dzīves,
Un Daugavas ūdeņi
Turpinās tecēt bezgalīgi.

Laiks pavada mūs katru,
Mūsos vijas un dzīslas.
Laiks ir mūžīgs kā cīņa
Starp labo un ļauno.

Un katrā tautas zemē
Plūst upes, strauti, avoti
Kā katram cilvēkam dzīslās
Plūsmo nemitīgi asinis.

Jo “tas nav ūdens, kas Daugavā plūst,
Tas ir laiks.
Tas nav asins, kas dzīslās tev tek,
Tas ir laiks”.

“Tas nav ūdens, kas Daugavā plūst,
Tas ir laiks”

Laiks.

Es nezinu, kad tas tika izdomāts.

Nezinu, kas to izgudroja.

Tomēr es zinu vienu –

Man tas nepatika.

Laiks mani biedē, tas vienmēr plūst pārāk ātri.

Un tas nekad neplūst atpakaļ.

Lai cik ļoti man kādreiz gribētos peldēt pret laika straumi,

Atgriezties pagātnē, mainīt lietas, pateikt ko citu,

Es nevaru, jo peldēt pret straumi ir grūti,

Tas ir neiespējami.

Tevi turpina nest uz priekšu.

Dažreiz tu velcies pa seklumu un liekas, ka tas ilgs mūžīgi.

Tas ir tā, it kā tu atrodies pašā garlaicīgākajā skolas stundā

Vai kad gaidi tramvaju lietainā dienā,

Vai kad tu stāvi sastrēgumu tā vietā, lai tu būtu mājās.

Citreiz tevi ievelk straume,

Un, kad tu attopies, ir jau pagājis mēnesis.

Es vēl atceros pirmo septembri tā, it kā tas būtu noticis vakar.

Bet tas tā nav, ir pagājuši jau trīs mēneši.

Atliek vien aizdomāties par to, ko es visu šo laiku darīju.

Es neko neatceros.

Un tad atliek domāt tikai par nākotni,

Bet arī tā jau gaida aiz stūra.

Reti notiek kas tik elpu aizraujošs,

Ka uz īsu brīdi tev sāk likties –

Varbūt laiks beidzot apstāsies.

Bet laiks neapstājas, tas negaida.

Lai cik stipri es vēlētos to ilgāk aizkavēt,

Apstādināt,

Beidzot visu paspēt un izdarīt.

Laiks mani aprij!

Mana sirds turpina pukstēt,

Sekundes iet uz priekšu,

Es turpinu dzīvot savā tagadnē,

Kas kādreiz kļūs par pagātņi.

Es plūstu kopā ar laiku,

Cenšoties neaizķert asos akmeņus,

Par ko vēlāk nevarēšu atcerēties,

Cenšoties iegaumēt visu labo, kas pagājis.

Es laikam neesmu svarīga, jo laiks neapstāsies līdz brīdim

Kas pēdējā cilvēka vēnās vairs neplūdis asinis,

Kas vairs netecēs upes.

Jo laiks ir visapkārt,

Jo “tas nav ūdens, kas Daugavā plūst,

Tas ir laiks”

Tā nav asins, kas dzīslās tev tek,

Tas ir laiks”.

Un tik ilgi, kamēr pēdējā latvieša dzīslās plūdīs laiks,

Tik ilgi cīnīsies Lāčplēsis ar Tumšo bruņinieku,

Jo pa tagad, kad Latvija liekas svabada,

Mēs nekad nezinām, kas mūs sagaida.

Meklējiet Kangaru latviešu tautā

Kangars – šis vārds reprezentē vairākas lietas, eposa tēlu, rokoperas tēlu un svešo starp savējiem. Bet kāpēc gan viņš ir svešais, ja caur dzīvi ir gājis kopā ar mums? Kāpēc viņš ir svešais, ja kopā ir piedzīvots ir daudz?

Mēs uzaugam tautā, kura ir piedzīvojusi tik daudz, mēs varam lepoties ar mūsu panākumiem, tradīcijām un cilvēkiem. Bet tauta nekad nav bijusi tik tīra kā sniegs, tajā vienmēr var atrast kādu asu gruzi. Kāpēc gan es tā spriežu? Tāpēc, ka katrā pasakā vai stāstā ir kāds nodevējs, ļaunais, kas nekad nepakļausies citu cilvēku rīcībām. Gandrīz katru reizi tas ir sastopams starp savējiem, jo tas, ka tu viņu ‘‘pazīsti’’ nenožīmē, ka kāds tam pēkšņi nevar manīt uzskatus par tevi un tev svarīgo.

Draudzība ir vissastopamākais šī atgadījuma piemērs. Šī saikne starp diviem cilvēkiem nekad nebūs gluda un bez viļņiem, cilvēkam dzīvojot mainās uzskati, cilvēku kompānija, ar ko viņš pavada savu brīvo laiku un, protams, prioritātes. Draugs jau var būt kā tāds drēbes gabals, ko, nedaudz pavalkājot, var atkal iemest skapī un ik pa laikam tik aci tam uzmet. Draugus var mainīt. Bet ne visi draugi ir labi, daži ir kā saules pilnas saulespuķes, citi kā pipari, kurus tu nejauši atrodi savā zupas bļodā. Un kā jau saka – jāizvēlas jau tas piemērotākais.

Ir patiešām bēdīgi, ka cilvēki tik viegli iespaidoti nodod sev tuvos. Bet vēl ļaunāk ir ar nodomu kādu pierunāt to darīt. Kangars arī šajā sižetā bija nodevējs, atlika tikai nonākt velnu gūstā, ļaut sevi iespaidot, un viens no labajiem draugiem nu jau ir tavs ienaidnieks. Tomēr tas nebija viss, Kangars Lāčplēsim mēloja un nolaupīja cilvēku, kas viņam vistuvāk sirdij. Ar to Kangars bija nopelnījis nodevēja titulu.

Tādēļ citātu ‘‘Meklējiet Kangaru latviešu tautā’’ varētu pārfrāzēt ‘‘Meklējiet nodevēju latviešu tautā’’. Varbūt nodevējus nesastapsiet tik bieži, bet tie ir uz katra stūra. Tikai kā gan viņus atšķirt no pārējās tautas, kā gan saskatīt to melnumu sniegā? Šis melnums parādīsies ar laiku, tad, kad sāks kust sniegs, kad saule uzspīdēs spožāk, tad, kad melnums vairs nespēs izlikties par sniegpārslu. Jo katram ļaunumam reiz uzspīdēs gaisma, un īstās krāsas parādīsies.

Es piekrītu, tiešām meklējiet Kangaru latviešu tautā, bet sāciet ar sev tuvajiem, jo tie zina, ka uzticība tev ir svarīga, tie zina, ka tie būs pēdējie, par kuriem tu iedomāsies. Un tu, Kangar, slēpties mūžīgi nevari, jo nodevējiem mūsu tautā nav vietas.

”Meklējiet Kangaru latviešu tautā”

Kādā vēlā rudens vakarā es gāju mājās no darba. Apkārt bija daudz cilvēku. Visi steidzās uz mājām. Bija diezgan vēss, man sejā triecās ziemeļu vējš. Kaut kā es nejauši “uzskrēju” vienai sievietei. Es paskatījos uz viņu, viņa paskatījās uz mani. Tikai pēc mirkļa es sapratu, ka tā ir klasesbiedrene Laima.

Daudzus gadus neesmu tikusies ar saviem bijušajiem klases biedriem. Ārī viņa mani atpazīna. Mēs vienojāmies un aizgājām uz kādu kafejnīcu padzert tēju un apēst kādu kūciņu. Mēs runājām par daudzām un dažādām tēmām un nonācām līdz stāstam, kas atgadījās ar Laimu pirms dažiem gadiem.

Laima dzīvoja Rīgas centrā. Izrādās, ka viņa strādāja bankā par konsultanti. Viņai ļoti patika tas darbs, tomēr viņa mērķis bija kļūt par šīs bankas vadītāju.

Laima vienmēr ir bijusi ļoti kārtīga, centīga, viņa bija pārliecināta par sevi un zināja, ko grib sasniegt. Ārpus darba viņai patika apmeklēt muzejus, teātri. Viņa interesējās par Latvijas vēsturi, viņai patika latviešu literatūra. Darbā ar visiem kolēģiem viņai bija ļoti labas attiecības. Viņa strādāja ļoti draudzīgā kolektīvā. Īpaši Laima sadraudzējās ar kolēģi Sandru. Viņas saistīja kopīgas intereses. Reizēm pēc darba viņas gāja ciemos viena pie otras apspriest kādu grāmatu vai vienkārši parunāties. Viņas viena otru atbalstīja un viena otrai palīdzēja.

Bija pagājuši pieci gadi, kopš Laima strādāja bankā. Bankai vajadzēja jaunu vadītāju. Laima bija viena no kandidātēm. Rezultātā par Laimu nobalsoja vairākums, un viņa kļuva par jauno bankas vadītāju. Vis gāja gludi, kā pa sviestu. Laima brīnišķīgi tika galā ar saviem pienākumiem.

Pēc pāris nedēļām no bankas pazuda krietna naudas summa. Tika meklēts vainīgais. To nevarēja atrast, jo kāds bija izdzēsis kameras videoierakstus. Policijai nācās aptaujāt visus bankas darbiniekus, bet neviens neko nezināja, izņemot Sandru. Viņa izteica domu, ka tā ir Laima, kas nozaga naudu, tādēļ jau viņa gribēja kļūt par bankas vadītāju, lai tiku pie naudas.

Policija sliecās jau noticēt, tomēr pārējie bankas darbinieki apgalvoja pretējo. Pēc vairākkārtējām izmeklēšanām un ekspertīzēm noskaidrojās, ka naudu paņēmusi Sandra.

Viņa arī gribēja ieņemt bankas vadītājas amatu, un kad to ieņēma viņas labākā draudzene, Sandra pamodās greizsirdība un skaudība, viņa izdomāja plānu, kā nozagt naudu un vainot Laimu.

Sandra tika tiesāta, atlaista no darba, viņai bija jāatgriež nozagtā nauda, jāizcieš sods. Savukārt Laima pati aizgāja no darba, jo nevarēja sadzīvot ar domu, ka tika nodota. Tā nu šķīrās Laimas un Sandras likteņi.

Dzīvē var gadīties, ka nodevējs jāmeklē starp savējiem. Kāds, kurš bijis ļoti tuvs, pēkšņi kļūst tāls un nepazīstams.

Mēs ar Laimu norunājām tikties vēl kādu reizi, un es devos mājās. Ielās cilvēku bija jau maz. Tikai vējš joprojām bija tikpat auksts un dzeldīgs.

Meklējiet Kangaru latviešu tautā

Mans izvēlētais citāts saistībā ar Māras Zālītes un Zigmāra Liepiņa rokoperu “Lāčplēsis. Es to izvēlējos, jo šis citāts šķita viens no vienīgajiem, kam skaidrojums patiešām būtu atrodamas mūsdienu Latvijā, latviešu tautā. Kā arī šim citātam ir milzīgs skaits interpretāciju tā nozīmei.

Tas varētu tikt uzskatīts kā, meklējiet nodēvēju latviešu saimā, meklējiet vainīgos savās ikdienas dzīvēs, vai pat tikt uztverts nedaudz rasistiski un teikt, meklējiet svešās tautības latviešu starpā. Bet, lai gan kāda ar būtu šī Māras Zālītes galvenā, oriģinālā doma, visi varianti norāda uz to, ka starp latviešiem ir kāds, kam tur nevajadzētu atrasties. Kāds kam manta vai atzinībā neliela cilvēku skaita priekšā ir svarīgāka par tautiešiem uz kuru zemes viņš dzīvo. Tautā to sauc par mantkārtību, uzmanības trūkumu un egoistiskumu.

Nenoliedzami ir zināms, ka Kangaram kā tēlam ir pilnīgi cita doma un priekšstats skatītāju/lasītāju/klausītāju uztveros, salīdzinot ar mūsdienām.

Kādam pasniedzot Kangara lomu jābūt prātīgam, jo emocionāli aizrauti jebkurš var kļūt par Kangaru mūsu acīs. Kāds klases biedrs kur nevēlējies aizdot norakstīt mājasdarbu, kāds darba kolēģis kurš izstāstīja īsto iemeslu jūsu darba devējam, kādēļ jūs pametāt darbu agrāk, kaimiņš kurš ļauj savam sunim rakāties pa jūsu dārzu, vai pat kāds jauniešis kurš autobusā nevēlējās paņemt klēpi savu somu un palaist jūs apsēsties. Bet visas šīs lietas nav būtiskas. Ja kāds patiešām ir pelnījis Kangara statusu tam jābūt kam cilvēku cieņas pazemojošam. Jo ja “Kangaru” sāks mētāt apkārt kā kuru katru krievu lamuvārdu, jūs pats drīz dzirdēsiet šo vārdu izskanam jūsu virzienā.

Neviens nevēlās būt kā Kangars, bet gan vēlās būt kā Lāčplēsis, lai to panāktu jābūt optimismam, spējai darīt, jāatbalsta un jāaizstāv savējie. Jo kurš gan bērnībā nevēlējās kļūt par policistu, aizturēt noziedzniekus, izglābt cilvēkus kam palīdzība nepieciešama, uzturēt kārtību utt.

Esi kā Lāčplēsis – slay

Meklējiet Kangaru latviešu tautā

Viss sākās, desmit tautas varoņiem nokļūstot vienā teritorijā. Visi bija kopīgi kā vienota tauta un katram bija vārds, kas raksturoja paša raksturu un krāsu. Visi zināja, ka starp viņiem desmit ir divi tautas nodevēji. Visu mērķis ir atmaskot nodevējus, bet nodevēju mērķis ir nogalēt šos tautas varoņus.

Zilais bija visuzticamākais no tautas varoņiem un visi uz viņu paļāvās, lai viņš atklātu šos nodevējus. Zilā labākais draugs bija Sarkanais, bet viņš nebija tik varonīgs vai īpašs. Citi teiktu, ka Sarkanais bija tieši pretējs Zilajam. Viņš bija aizdomīgs un glēvulīgs. Visas krāsas sadarbojās un pildīja uzdotos uzdevumus, jo to izpildīšana nodrošināja nodevēju krišanu. Nodevēji tomēr ļoti labi iekļāvās ar pārējiem un arī izlikās pildām uzdevumus. Ja kāda no krāsām tiešām likās ļoti aizdomīga, vai tika pieņemta to izmeta balsošanas veidā.

Sarkanais un Zilais bija pārsvarā redzami kopā, tādēļ neviens neuzdrošinājās balsot par sarkano un izbalsot viņu. Violetais, Zaļais un Dzeltenais bija maza grupa un tos īsti nevarēja turēt kā aizdomīgus, jo nodevēju ir divi, bet tie bija trīs. Melnais pārsvarā turējās viens pats un cītīgi pildīja savus uzdevumus. Baltais arī turējās viens pats, bet viņš koncentrējās uz slēpšanos, nevis uzdevumu pildīšanu. Oranžais un Rozā turējās kopā divatā, un neviens nezināja viņu mērķi. Gaiši zaļais bija vēl viens solo gājējs un neviens nezināja viņa mērķus.

Kā vienmēr Sarkanais un Zilais kopā staigājās un meklēja nākamo uzdevumu, kad pēkšņi notika trauksme. Kāds bija salauzis ūdens trubas, un tās vajadzēja salabot. Ūdens trubas vajadzēja labot divās dažādās vietās. Pirmie, kas ieradās, bija Sarkanais un Zilais un tās ātri salaboja. Kad viņi taisījās projām, viņi pamanīja Oranžo vienu pašu. Tas bija ļoti aizdomīgi, jo visi zināja, ka Oranžais vienmēr turas kopā ar Rozā. Viņi to aptaujāja un viņš teica, ka to pazaudējis. Pēc kāda laika tika sasaukta sanāksme, jo Rozā ir atrasts miris. Visi to novēlēja uz Oranžo, bet tas teica, ka nebūtu tik stulbs, ka nogalētu savu vienīgo pāri, jo tas būtu pārāk pašsaprotams, ka viņš ir šis nodevējs. Krāsas piekrita, bet beigās vairākums nobalsoja par Oranžā izmešanu. Pēc sanāksmes visi bija satraukti, jo nezināja, vai Oranžais ir varējis būt vainīgais un starp viņiem vēl varēja būt divi nodevēji. Zilais uzskatīja, ka

visiem jāturas kopā, lai kaut kas tāds nenotiek vēlreiz, bet vairākums atteicās, jo uzdevumus ātrāk varēja izpildīt kad visi bija sadalījušies. Tā pagāja vairākas dienas bez atgadījumiem, līdz tika saplēstas šīs teritorijas gaismas. Visi aši devās salabot gaismas un tur satikās. Neviena negaidīja, ka tā ir varējusi būt visizdevīgākā vieta, kur nogalēt kādu. It īpaši tumsas aizsegā, bez lieciniekiem. Kad gaismas bija salabotas, tur atradās visi izņemot Balto. Par laimi neviena nebija nogalēts, ja ne vien Baltais. Pēc kāda laika atkal tika salauztas gaismas un visi, izņemot Balto, atkal tur satikās, lai tās salabotu. Visi beidzot bija pārliecināti, ka ir iespēja uzvarēt un atklāt nodevējus. Neviena negaidīja to, kas notiks, un laikam tā izskatījās kā laba iespēja nodevējam. Kad gaismas tika ieslēgtas, Violetais bija miris un nevienam nebija ne jausmas, kurš tas ir varējis būt. Neviena arī nezināja, kas vēl ir noticis tumsas aizsegā. Tumša figūra pienāca pie Sarkanā un tam skaidri paprasīja, kāda ir Zilā vājība. Sarkanais ir tas, kurš to noteikti zināja. Viņš ir bijis ar Zilo kopā visilgāk no visiem. Sarkanais nevēlējās to teikt, bet tumšā figūra viņu iedrošināja. Tā teica, ka sarkanais ir vienmēr bijis Zilā ēnā un neko tā pats nepanāks. Figūra teica, ka Sarkanais var pats visu izdarīt bez Zilā palīdzības. Sarkanais uzreiz saprata, ka tā ir taisnība un atklāja, ka zilā vājība ir pats Sarkanais. Zilajam vajag kādu, kas būs viņam blakām un iedrošinās viņu. Tumša figūra pateicās, un uzreiz, kad gaismas tika salabotas, ķērās pie lietas. Viņš visu krāsu priekša draudēja nogalēt Sarkano un atklāja, ka viņš, Melnais ir tas, kurš ir viens no nodevējiem. Tas pats Melnais, kurš bija kā traks uz uzdevumu pildīšanu, bet īstenībā tikai izlikās. Melnais nebija paredzējis, ka Baltais – tas kurš vienmēr slēpās un bija nobijies, būs pie sanāksmju vietas un sasauks sanāksmi. Melnais nevarēja noticēt un uzreiz tika izbalsots. Visi gaidīja uzvaru, bet tā nenotika, Tas nozīmēja, ka vēl viens nodevējs ir starp krāsām, un tas nav bijis Oranžais. Neviena nebija uztraucies. Viņi bija palikuši seši dzīvi un viens no tiem bija nodevējs. Tā turpinājās šī lieta, līdz atkal tika saplēstas trubas. Kad Zilais un Sarkanais tur ieradās pirmie, kā vienmēr viņi tās sāka labot. Bet šoreiz Sarkanais vēlējās doties pats uz otru trubu vietu, lai tās ātrāk salabotu. Zilais ar ilgām pārdomām piekrita. Kad trubas tika salabotas, Sarkanais sasauca sanāksmi, jo viņš esot atradis Balto netālu no trubām mirušu. Nebija neviena, kurš bija aizdomīgs šajā brīdī, un neviena neturēja Sarkano aizdomās, jo viņš vienmēr turējās ar Zilo. Pēc kāda laika atkal tika salauztas trubas un notika tieši tas pats, kas iepriekšējo reizi, tikai tika atrasts Dzeltensais. No četriem palikušajiem visai aizdomīgākais izskatījās gaiši Zaļais, jo viņš vienmēr bija viens un zaļais pārdzīvoja par dzeltenā nāvi. Zaļais, Sarkanais un Zilais uzreiz nobalsoja par Gaišzaļo un cerēja, ka viņi uzvarēja, bet tā bija liela kļūda. Bija palikuši tikai viņi trīs un bija viens nodevējs. Zilais uzreiz izteica domas un teica, ka tas ir Zaļais. Zaļais zināja, ka tas nav viņš,

bet nespēja noticēt ka nodevējs ir vai nu Zilais, vai Sarkanais. Visi gaidīja pie sanāksmju izsaukšanas pogas, kad varēs to nospiegt, jo bija jāgaida, kad varēs dabūt nākamo sanāksmi. Pēdējās piecās sekundēs, pirms varēja izsaukt sanāksmi, saplīsa gaismas. Kad kaut kas ir saplīsis, nevar sasaukt sanāksmi. Zilais nervozēja kā traks un sauca Sarkanajam, lai skrien viņam līdzī tās labot, bet Sarkanais tikai stāvēja un klusēja. Zaļais jau bija sapratis šo situāciju un padevies. Zilais prātoja, kādēļ zaļais nemēģina nogalēt kādu un saprata, kas esot atgadījies. Tas ir bijis Sarkanais visu šo laiku. Viņš ir viens no nodevējiem. Zilais blāva un mēģināja sevi pārliecināt citu, bet tad padevās un atļāva sarkanajam sevi nogalēt. Tā nodevēji uzvarēja šo cīņu.

Meklējiet Kangaru latviešu tautā

Vakar vakarā, 10. novembrī, devos gulēt precīzi 11:11, biju ļoti noguris pēc treniņa, jo mēs jau otro nedēļu gatavojāmies Latvijas čempionātam, un treneris neļāva atslābt treniņos. Es aizmiglu ļoti ātri, pat nesadzirdot nevienu “Snapu” kuru parasti sūta meitenes, ejot gulēt.

Nakts vidū es pēkšņi pamodos, un man blakus stāvēja Lāčplēsis. Tas mani sauca ciemos pie sava labākā drauga - Kangara. Es, nesaprotot, kas notiek, uzreiz piekritu iet tam līdz.

Pie Kangara mēs runājām par to, kādi milži atkal grib iekarot Latviju un jau ir ceļā uz Kangara kalniem. Tad pēkšņi kāds spēcīgi piekļāvēja pie durvīm.

Lāčplēsis devās atvērt tās, taču pēkšņi tās lidoja precīzi Lāčplēsim virsū. Durvīs stāvēja milzis un kļiedza, lai Lāčplēsis ar Kangaru ejot ārā un cīnās ar viņu, citādi tas nīdēs latviešu tautu.

Lāčplēsis un Kangars nedomājot izskrēja ārā ar zobeniem un pēc neilga laika atgriezās. Tiem rokās bija asiņaini zobeni, taču tas vēl nebija viss. Viņi, kaujoties ar milzi, saplēsa tam jakas kabatu un no tās izkrita kaut kāda zīmīte ar norādījumiem un samaksu par norādījumu izpildīšanu. Lāčplēsis un Kangars to izlasīja. Tajā bija precīzi aprakstīts tas, ko ir jāizdara, lai nogalinātu Lāčplēsi, taču, lai dabūtu savu samaksu, bija jāaiziet uz nezināmām koordinātām un jānoliek uz akmens Lāčplēša ausis, pēc kā tur parādītos vesela bagātība.

Lāčplēsis to zīmīti izmeta, taču Kangars, Lāčplēsim aizgriežoties, to paņēma un iebāza sev kabatā. Vēlāk es netīšām ieraudzīju, kā viņš to pārlasa un gatavojas,

lai izdarītu to. Es steidzami skrēju pie Lāčplēša stāstīt, ko redzēju, bet viņš man neticēja, domāja, ka es meloju un gribu, lai viņš nostājas pret savu labāko draugu. Es ar viņu nestrīdējos, jo nodomāju, ka viņš ir noguris un tomēr paklausīs mani, taču nekā!

Pēc brīža es sadzirdēju blīkšķi kuram sekoja zobenu šķinda. Kangars uzbruka Lāčplēsim. Lāčplēsis ilgi cīnījās ar savu labāko draugu, līdz ieraudzīja tam kabatā kaut kādu papīrīti. Tas papīrīts atgādināja viņam to zīmīti, kurā bija visi norādījumi un atlīdzības maksa. Lāčplēsis paķēra pa rokai esošo puķupodu, kas bija vismaz 10 reizes smagāks par mani, un meta ar to Kangaram. Kangars nokrita zemē, Lāčplēsis

paķēra zīmīti no kabatas un jā- tā bija tā zīmīte, par kuru viņš domāja. Lāčplēsis nedomājot iedūra Kangara zobenu tieši Kangara sirdī.

Mēs ar Lāčplēsi devāmies uz pilsētas centru, kur jau bija sasaukta tauta. Lāčplēsis tur apraka Kangaru ar vārdiem: "Meklējiet Kangaru latviešu tautā". Cilvēki bija apmulsuši- tie nesaprata, kā Lāčplēsis varēja nogalināt savu labāko draugu, taču Lāčplēsis jau bija atnesis milzu akmeni un ar zobenu tam virsū uzrakstīja "Par drauga nodošanu materiālo labumu dēļ."

Es pamodos un sapratu, ka tas viss bija viens šausmu sapnis. Ilgi nevarēju saprast, kādēļ tieši Lāčplēsis un kāpēc jāmeklē Kangaru latviešu tautā, ja tas jau ir miris. Ilgi domājot par to, es sapratu tikai vienu- ka šodien ir jau Lāčplēša diena, tāpēc tas arī bija mans murgs, taču tā arī nesapratu Lāčplēša teicienu. Es ieraugot skolā Literatūras skolotāju piegāju tai klāt un pajautāju: "Ko nozīmē - Meklējiet Kangaru latviešu tautā?" Tā man atbildēja: "Jāmeklē to slikto un nodevīgo ne kaut kur tur, bet sev apkārt, jo tas var būt pat tavs labākais draugs, kurš izmanto tevi savas izdevības pēc."

Meklējiet Kangaru latviešu tautā,
Viņš atnāks vēl stiprākā jaudā.
Pretinieki sev jaunu varoni sauc,
Kangaram mugurā spēks ir krauts.

Kangars ka būtne ir parazīts tāds,
Viņš ir slikto emociju dublikāts.
Kangars ir arī mazais spiegs,
Bet viņš arī nekad nebija nieks.

Meklējiet Kangaru latviešu tautā,
Viņš atnāks vēl stiprākā jaudā.
Pretinieki sev jaunu varoni sauc,
Kangaram mugurā spēks ir krauts.

Katram dzīve viņš atnāks priekšā,
Atceries vien, nelaid viņu iekšā.
Viņš līdīs klusi tavējā ķešā,
Atceries vien, nelaid viņu iekšā.

Kangars pats aizgāja savu ceļu,
Atrodi viņu pirms ej savu mājupceļu
Dodoties mājās, skaties uz atpakaļ,
Skaties, lai viņš sirdi tev neizkaļ.

Varbūt tu doma ka tu esi drošs,
Pameklē sevī, kas tev ir draudošs.

Meklējiet Kangaru latviešu tautā,
Viņš atnāks vēl stiprākā jaudā.
Pretinieki sev jaunu varoni sauc,
Kangaram mugurā spēks ir krauts.

Kangaram pieder mūsu tautas bumba,
Skaties, lai viņa stalti stāv, ka Ventas rumba.
Negribi lai Kangars izplešas kā ūdens,
Es gribu lai tautā viss ir zemes gludens.

Tāpēc mēs visi sanākam cieši,
Mēs esam tikpat, cik ir kvieši,
Es gribu, lai tu pasaki man tieši,
Tu esi Kangars vai neesi?

Meklējiet Kangaru latviešu tautā,
Viņš atnāks vēl stiprākā jaudā.
Pretinieki sev jaunu varoni sauc,
Kangaram mugurā spēks ir krauts.

Laidīsim mēs visi savu Kangaru,
Lai iet bojā mūsu iekšējie kari.
Mēs zinām, ko tu to vari un dari,
Mūsu stiprais Kangar.

Meklē un pārbaudi savu draugu,
Aizdrīvē viņam kangaru spraugu,
Kopā veidojat jaunu augu.

Meklējiet Kangaru latviešu tautā,
Viņš atnāks vēl stiprākā jaudā.

Pretinieki sev jaunu varoni sauc,
Kangaram mugurā spēks ir krauts.

Draugs... tu biji mans draugs

Draugs, tu esi mans draugs!

Draugs, tu esi mans labākais draugs!

Draugs, tu esi mans vislabākais draugs!

Kāpēc tu dari tā, lai man sāp? Kāpēc tu tam visam gribi pielikt punktu?

Ko tu gribi ar to panākt?

Vai es tev ko sliktu gribēju? Es tikai gribēju kompāniju, lai es nebūtu viens, lai es savās domās nepazustu.

Draugs, es gribēju prieku!

Es gribēju atplaukt kā puķe tavās acīs un parādīt sevi daudzpusīgu.

Draugs, es gribēju iedzet savu pirmo glāzīti ar tevi kopā, es gribēju savu pirmo nedarbu pastrādāt ar tevi kopā.

Draugs, es tev gribēju atklāt visas savas vēlēšanās, lai mēs varētu tās īstenot kopā.

Draugs, es gribēju ar tevi dalīties visos savos noslēpumos, kurus nevarēju paturēt pie sevis.

Draugs, es gribēju paraudāt uz tava pleca, kad meitene mani pameta.

Draugs, draugs, draugs ...

Tikai es, es un es ...

Vai tas tev ir par daudz? Vai es, atkal tikai es runāju tikai par sevi?

Ja jā, tad kāpēc tu neapsteici man to acīs? Kāpēc slēpi to un sāpināji sevi? Kāpēc neatklāji savas jūtas, kā to daru es?

Kāpēc neatvēries kā puķe tu man? Es būtu palīdzējis tev uzziedēt.

Kāpēc blēņas negribēji darīt kopā ar mani? Es tev tādus pigorus parādītu!

Kāpēc neatklāji man savas svētākās vēlēšanās? Mēs tās būtu piepildījuši kopā. Kāpēc nestāstīji, kas tev uz sirds? Es būtu uzklaušījis un mierinājis.

Kāpēc tu nelūdzi pēc mana pleca? Es tev to būtu devis. Abus divus.

Tik daudz jautājumu, bet tik maz atbilžu. Kā būtu, ja būtu... neviens nezina, kā būtu bijis, ja būtu bijis.

Kāpēc tu mani nodevi?

Kāpēc tu smeijies, kad es raudu?

Es tev dzīvību izglābu, nolādēts!

Un tagad, kad esmu atdevis tev visu, kas man ir, tu to nomet zemē un sabradā dubļos. To manis daļu, ko es saucu par uzticību. Tā tagad ir mirusi, nekad vairs neatdzims...

Draugs, man sāp!

Draugs... tu biji mans draugs, vislabākais draugs...

Tev vēl tālu, Lāčplēsi, ejams

Šie vārdi visticamāk nāk prātā daudziem mūsu tautiešiem. Lāčplēsis ir mūsu tautas simbols, un viņam, tāpat kā mums, vēl garš ceļš un smagi darbi priekšā.

Raugoties uz mūsu tautu un valsti, nākas piekrist: kad mēs pirms 104 gadiem cīnījāmies par savu neatkarību, mēs visi bijām vienoti vienam mērķim – savai valstij. Kad mēs atguvām savu valsti otrreiz un izsprukām no PSRS nagiem, mēs visi bijām vienoti gan ar dziesmu, gan uz barikādēm. Mūs vienoja Latvija. Bet kur šīs sajūtas ir šodien? Kur tas viss palicis?

Kā tautai mums vēl tāls ceļš ir ejams. Šodien mēs plēšamies par niekiem un sīkumiem. Mēs esam pieklusuši, pat palikuši pārāk klusi. Šis klusums mūs ēd nost. Pat saviem tautiešiem nevaram palīdzēt, jo “gan jau kāds cits, bez manis ... palīdzēs” vai arī “ko tad es, es labāk neiesaistīšos”.

Jau 31 gadu atkal esam brīva valsts, tomēr šajos gados esam izdarījuši pārāk maz. Mūsu kaimiņu valstis mūs apsteigušas.

Ko mēs varētu darīt? Kā to risināt? Mums jābūt vienotiem neatkarīgi no ieņemamā amata vai sociālā statusa. Mums jāpalīdz citiem līdzcilvēkiem. Mums jāliek valdībai ieklausīties mūsu viedoklī. Skatoties uz to, kā cilvēki citās valstīs cīnās par savām tiesībām un taisnīgumu, man kauns par manas tautas vienaldzību.

Nekas dzīvē nenākas viegli. Lai sasniegtu savus mērķus, ir jāmainās mums pašiem, ir jācīnās pret saviem ieradumiem, jāmainās iekšēji. Tāpat kā Lāčplēsim mums vēl tāls ceļš ejams ...

Tev vēl tālu, Lāčplēsi, ejams

Priekšvārds

Kāda tad īsti ir dzīves jēga? Es domāju, ka tā ir piedzīvot dzīvē tik daudz skaistuma, cik iespējams. Un pirms nāves kādu patiesi mīlēt. Lielai daļai liekas, ka skaistas ir tikai kāzas, dzimšanas dienas, saullēkti pludmalēs... Taču es uzskatu, ka arī skumjas lietas var būt skaistas, piemēram, nāve. Tādēļ es mēģināju šajā stāstā apvienot un parādīt citiem, kuri tā nedomā, ka skaistums ir atrodams gan mīlestībā, gan dzīvē, gan nāvē.

* * *

Valts un Eliots ir pilnīgākie pretstati. Citi viņus salīdzinātu kā labo ar slikto, dienu ar nakti, baltu ar melnu, drosmīgu ar glēvu, vasaru ar ziemu, skaļu ar klusu. Zēni nevarētu būt atšķirīgāki, taču, neskatoties uz to, abi bija nešķirami draugi, viņi pievilka viens otru kā magnēta pozitīvais gals negatīvo.

Kopš viņi spēja atcerēties sevi, Valts un Eliots vienmēr ir bijuši viens otram. Viņi visu darīja kopā. Tikko piecēlušies, abi ātri notiesāja brokastis un steidzās laukā spēlēties. Viņi spārdīja bumbu, šūpojās, rāpās kokos, braukāja ar riteniem, vēroja zvaigznes līdz vēlam vakaram. Varat viņus saukt par vecmodīgiem vai pat dīvainiem, taču zēnu mīļākais darbs bija Andreja Pumpura eposs "Lāčplēsis". Kā īpatnību abu vecāki arī saskatīja draugu mīļākos svētkus. Tie nebija Ziemassvētki vai dzimšanas dienas, bet gan 11. novembris. Daudziem var likties, ka Valts ar Eliotu ir par jaunu, lai saprastu šo daiļdarbu. Neskatoties uz to, vai viņi to izprata līdz galam vai nē, eposs bija pamatā abu mīļākajai nodarbei. Zēni augām dienām izspēlēja dažādas ainas no daiļdarba. Laika gaitā Valta sirdī īpašu vietu ieņēma Lāčplēša tēls un varonība, taču Eliotam nebija iebildumu tēlot Kangaru vai Tumšo bruņinieku – viņu ieintriģēja un uzrunāja šie pretstata tēli un to īpašības. Un viņiem bija labi, abiem pietika ar otra sabiedrību. Kopā, viņi jutās pilnīgi, laimīgi, neuzvarami.

Ritēja dienas, mēneši, gadi. Laiks diemžēl nestāvēja uz vietas, un, tam mainoties, mainījās arī zēni, viss vairs nebija tik vienkārši un bezrūpīgi. Eliotu, protams, atstūma, par viņu ņirgājās un nicināja. Taču Valts to mēģināja nepieļaut un vienmēr runāja par abiem, izteica to, ko Eliots neuzdrošinājās. Un citi viņam klausīja. Iespējams, tas bija dēļ Valta

stingrās, nelokāmās balss, staltās stājas, citu apbrīna pret viņu vai vēlme būt draugos. Nenoliegšu, draugu starpā bija nelieli strīdi, taču tie bija maznozīmīgi un smieklīgi. Lai kādi pārbaudījumi vai grūtības stātos abiem ceļā, tās nespēja pārraut ciešo draudzības saikni. Vismaz tā viņiem likās. Tā visiem likās, jo kas gan var būt spēcīgāks par īstu draudzību?

Tajā vakarā, kad Eliots tika iepazīstināts ar Lilitu, viņš nenojauta, kā un cik stipri viņu dzīves mainīsies. Pirmos mēnešus viss bija kā parasti – Valts atrada laiku un enerģiju, ko ieguldīt gan savā draudzībā, gan attiecībās. Taču ar katru pavadīto momentu kopā Valta mīlestība pret Lilitu tikai auga un auga, un lēnām aizmigloja puisa acis un prātu. Viņš sāka klausīt katram meitenes vārdam, izdabāt viņai un veltīja viņai sevi visu – līdz pat pēdējam sirds stūrītim, pēdējai nervu šūnai. Valts kļuva tik apsēsts ar Lilitu, ka nespēja bez viņas dzīvot.

Ja jūs pajautātu jebkuram cilvēkam, ko viņam nozīmē 11. novembris, atbildē gan jau saņemtu vārdu savienojumu ‘Lāčplēša diena’. Kādam varbūt šajā datumā ir iekritusi dzimšanas diena vai kāzu gadadiena. Taču Eliotam šī diena ir bijusi ierakstīta liktenī kopš dzimšanas kā traģiskākā un reizē apgaismības pilnākā no visām. Šajā dienā viņš pieņēma lēmumu, kas iespaidoja ne tikai viņu, bet atstāja rētas arī apkārtējiem, īpaši Valtam.

Aukstajā novembra vakarā pūta spēcīgs vējš, kas saldēja pirkstus, vaigus un degungalu. Garāmgājēji bija aizņemti ar savu dzīvi un problēmām, daži steidzās mājās pie mīļajiem uz siltām vakariņām, citi aizdedzināt svecītes par godu svētkiem, bet vēl kāds gausā solī devās uz naktsmaiņu. Nevienš nepievērsa uzmanību Eliota trauslajam, tievajam ķermenim, kurš lēnām tuvojās tilta malai. Kad puisis bija uzkāpis uz margas, viņš pavērsās Daugavas tumšajos un mutuļojošajos viļņos. Paceldams galvu, lai pēdējo reizi nopēfītu apkārtni, Eliota acis sastapa Valta jūras zilo skatienu. Draugs nekliedza, neskrēja, nekrita panikā, viņš tikai vērsās ar lūdzošu un nožēlas pilnu skatienu. Valta atmiņā atausa pagājušās nedēļas strīds. Viņš bija pieķēris Eliotu kopā ar Lilitu un dusmu uzplūdā izteicis draugam tāds vārdus, kurus tagad atkārtojot sametas nelabi. ‘Kā tu varēji man to nodarīt? Es domāju, ka tu esi mans draugs. Taču tagad izskatās, ka tu neesi nekas vairāk par glēvu nodevēju. Nav brīnums, ka tava māte aizgāja un tēvs nodzērās, kuram gan patiktu būt tavā sabiedrībā (...) Pašlaik man ir vienalga vai tu dzīvo vai nē.’ Eliots dāvāja draugam pēdējo, vārgo smaidu, kurš izteica vairāk nekā jebkuri vārdi: ‘Viss būs labi, es tev piedodu’, un iekrita ūdens tumšajās dzīlēs. Valta acis aizmigloja asaras, taču, pieskrējis pie tilta malas, puisis pamanīja baltu aploksni ar savu vārdu uz tās.

Vēstuli atvērt Valts uzdrošinājās tikai mājās, ieslēdzies savā istabā, vienatnē ar sevi.

Man patīk vētras. Pērkons, lietus straumes, peļķes, izmirkuši apavi. Kad laiks apmācas, mani piepilda šī reibinošā sajūta. Viss ir skaistāks lietū. Nejautā man kāpēc. Tā ir kā jauna, pavisam cita pasaule ar iespējām. Taču arī saulainās dienās es varēju piecelties ar to pašu sajūsmu, jo tu, gaidas pavadīt ar tevi laiku padarīja mani reibinošu, gluži kā milzīga lietusgāze. Tu biji vētra saulē, pērkons garlaicīgās, skaidrās debesīs.

Redzi, visgrūtāk bija, kad mana mamma nomira no vēža. Es viņu pazaudēju, pirms vēl biju tā īsti iepazinis. Mana pasaule likās tik nedroša, un es biju nobijies. Taču tu visu pataisīji pareizu. Tavā kompānijā es biju bezrūpīgs un brīvs. Kad es biju ar tevi, tā daļa, kas nomira līdz ar viņu, atgriezās, man vairs nesāpēja. Nekas nespēja mani sāpināt, ja es zināju, ka tu man esi.

Un tad atnāca viņa. Ironiski, ne? Es domāju, ka mēs novecosim kopā, vai arī mūs izšķīrs kāds nelaimes gadījums, bet meitene? Lilitas kontrole aizmigloja tavu veselo saprātu, viņa tevi nemīlēja, Valt. Lilita pati man nāca virsū, un ja tu būtu manī ieklausījies, varbūt tavš veselais saprāts atgrieztos un tu saprastu. Bet es? Es tevi cienīju un mīlēju par visu vairāk pasaulē. TU biji mana pasaule, vienīgi ar tevi es biju pilnīgs un laimīgs, ar tevi es varēju būt es pats. Gribu, lai vienu tu zini skaidri: es tevi nekad neesmu nodevis, visu dzīvi esmu bijis tev lojāls un uzticīgs. Kādēļ gan lai es izbojātu vienīgo lietu, kas ir pareiza un laba manā dzīvē?

Kad es dzirdēju tavus vārdus un redzēju acīs degam naidu, mana pasaule sagruva. Taču tajā pašā brīdī pār mani atnāca sava veida apgaismība. Es šeit neiederos. Mēs visi neesam vienādi, un lai cik dīvaini tas neizklausītos, varbūt mums visiem nav lemts šeit būt. Vismaz, ne vienādi ilgu laiku.

Bet tu ne sekundi nedomā, ka tā bija tava vaina. Jā, tavi vārdi mani sāpināja, taču jau iepriekš es dziļi sevī zināju, kā visam ir jāizvērsas. Tavs liktenis ir daudzkreiz milzīgāks un svarīgāks par manējo. Mūsu pagātnes kļūdas ir izveidojušas mūs tādus, kādi esam. Tev ir divi varianti: tu vari gremdēties atmiņās un pagātnē, ko nav iespējams mainīt, vai arī mācīties no tās, skatīties nākotnē un pilnveidot sevi.

Tev vēl tālu, manu Lāčplēsi, ejams. Dzīvo par mums abiem, mans draugs, mans dvēseles radnieks.

-Tavs Kangars

* * *

Pēcvārds

Šis stāsts nebeidzas ar labā uzvaru un ļaunā nāvi, ar rožainām un laimīgām beigām. Šajā stāstā gan Valts, gan Eliots ir sevī atraduši Lāčplēša drosmi un Kangara glēvulību. Manā stāstā nav labā un ļaunā. Manā stāstā ir cilvēki.

“Sauc mani skaļāk, es dzirdu vēl...”

Artūrs -

Saņemu sitienu pa seju. Jūtu, kā pa degunu iztek kas silts, bet man vienalga. Situ Mārim pa zobiem un nogāžu viņu uz zemes. Māris mēģina sist pretī, bet tas tizlenis nav tik stiprs, kā izliekas. Bliežu viņam pa ģīmi vienreiz, otrreiz, dzirdu, kā cilvēki, sastājušies apkārt, smejas, un pa acu galam redzu, ka daži arī filmē. Glēvuļi! Atvēzējos vēlreiz, taču šoreiz Māra seja sitienu nesaņem, jo aiz pleciem tieku norauts malā. Sporta skolotājs kaut ko man ausī blāuj, taču adrenalīns ir tik liels, ka neko nedzirdu. Māris pieceļas, noslauka asiņaino seju, uzmet man naidīgu skatienu un ar draugu abi lēnām aiziet. Protams, viņš jau tiks sveikā cauri. Sporta skolotājs mani atgrūž pret sienu un kaut ko vervelē. Es vēl joprojām īsti neklausos. Bāc, nepaspēju sadot tam idiotam pēc nopelniem, tika cauri tikai ar dažiem zilumiem! “Tu esi galīgi sajucis?” učuks man prasa, “tu gribi, lai tevi no skolas izslēdz, vai? Klausies, tālu nav! Tev jau pāgājušoreiz par šādiem izgājieniem draudēja ar sekām.” “Zinu,” nomurminu. Par šito ar viņu galīgi negribu runāt. Atradies visszinis. “Tagad ej pie direktores, lai viņa arī domā, ko ar tevi darīt,” skolotājs izkomandē. Kas tad man, aiziešu ar’, nav jau pirmā reize, tikai kuru tad interesēs, kāpēc mēs kāvāmies? Viņi tāpat domās, ka es esmu tas sliktais un Māris, tas paibērnišs, ne pie kā nav vainīgs. Kā vienmēr.

Nedaudz par mani -

Es esmu Artūrs un es esmu kretīns. Vismaz tā šķiet visiem, kurus pazīstu. Man nav draugu, un skolotāji domā, ka ne uz ko neesmu spējīgs. Visi vienmēr uzskata, ka esmu tas sliktais, pat neuzklausot manu viedokli, bet laikam tā ir mana vaina, ka šādu reputāciju gadu gaitā esmu izpelnījies. Par mani tiek izplatītas baumas, ka esmu alkoholiķis, ka pārdodu narkotikas un esmu pašnāvniecisks. Tomēr tikai daļa no tā ir patiesība. Es viegli aizsvilstos un dūsmās nedomāju, ko daru. Kādreiz tiešām centos mācīties, pelnīt labas atzīmes, bet tagad tam visam neredzu nekādu jēgu.

Pieklauvēju un gaidu, kad pasauks. “Iekšā,” dzirdu un atveru durvis. Direktore sēž pie sava lielā koka galda, rokas sakrustojusi zem zoda savā ierastajā pozā, kā viņa to vienmēr ir darījusi reizēs, kad esmu šeit ticis izsaukts. Šoreiz kabinetā viņa nav viena. Telpas malā uz dīvāna sēž vēl viena sieviete. „Nāc, apsēdies,” direktore man saka. “Artūr, kas man atkal jādzird? Tu jau atkal kaujies. Es tev neteicu, kas var notikt, ja tu nelabosies?” “Teicāt,” negribīgi atbildu. “Un ko tu atkal dari? Tu tiešām vēlies nepabeigt šo skolu? Divpadsmitā klase taču, kura skola tevi gribēs ņemt, zinot tavu vēsturi?” “Tā nebija mana vaina. Es neuzsāku kautiņu, viņš mani izprovocēja,” atbildu. “Protams, Māris vainīgs. Kāds Mārim būtu iemesls ar tevi kauties? Tu jau esi tas, kurš vienmēr ar visiem kašķējas,” turpina direktore, bet es jau vairs pat neiedziļinos viņas teiktajā. Vienmēr viens un tas pats – Artūrs to, Artūrs šito. “Šoreiz es pielietošu citu taktiku,” viņa iesāka, ’tu neiesaisties stundu darbā, tev ir nepietiekami vērtējumi un, cik zinu, tu nepiedalies nevienā skolas aktivitātē vai ārpusklases pulciņā. Šī sieviete, kuru tu, iespējams, pazīsti, ir mākslas skolotāja Dace. Viņa bija manā kabinetā, kad uzzinājām par tavu atgadījumu, es viņai izstāstīju tavu situāciju, un viņa ko ierosināja. Ja tu nevēlies tikt izmests no skolas, tu apmeklēsi viņas mākslas

nodarbības pirmdienās, trešdienās un piektdienās pulksten 15:00 pēc stundām. Māksla ir terapija, un iespējams, tā varētu palīdzēt mazināt agresijas lēkmes, kā arī uzlabot tavas sekmes un attiecības ar klases biedriem. Man žēl, bet tev nav variantu. Ja tavi vecāki par šīm problēmām neliekas ne zinīs, tad mēs darīsim ko lietas labā,” viņa nobeidza savu sakāmo. *Kas Par Sviestu!? Viņi tiešām iedomājas, ka es aiziešu pazīmēt puķītes un pēkšņi pazudīs visas manas dzīves problēmas? Viņi nu gan ir mazliet slimi, bet kas man atliek? Ja izmetīs no skolas, palikšu bez diploma, nevarēšu nopelnīt sev iztiku.* “Ko tu saki?” direktore pajautāja pēc minūtes, jo neko nebiju atbildējis. “Vai man ir izvēle?” nomurmināju. “Nē, bet atstāšu tevi un skolotāju Daci uz brītiņu aprunāties,” viņa pateica un izgāja no telpas. *Dace apsēdās viņas vietā pie galda:* “Klau, Artūr, es zinu, ka nodarbības pie manis ir pēdējais, ko tu šobrīd vēlies, taču iespējams tomēr izrādās, ka nav tik slikti. Pamēģināsi un tad redzēsim.”

Mani vecāki ir alkoholiķi un mājās lielākoties vispār nav, arī kad ir, tad mani par dēlu neuzskata. Es esmu kājslauķis, boksa maiss, cigarešu izsmēķu trauks. Esmu uzaudzis šādā ģimenē un savādāku dzīvi nemaz nezinu. Esmu dzīvē pats par sevi un nezinu, ko ar to iesākt. Dažkārt man šķiet, ka tuos uz klints malas, saucu un saucu pēc palīdzības, cilvēki stāv apkārt un skatās, bet roku neviens nepadod. Citreiz es atlaižos un krītu, krītu, bet neredzu galu. Tumšs. Gaidu, kad notiks sadursme, taču es tikai krītu dziļāk un dziļāk.

Ir pirmdiena, pēc stundām sēžu mākslas klasē divatā ar skolotāju un zīmēju. Učuks teica, lai uzgleznoju jebko pēc izvēles, tāpēc es zīmēju sniegotu mežu. Zinu – diezgan tizli, bet tā ir viena no dažām lietām, kas man vēl šajā dzīvē sagādā prieku – daba, tās klusums. It īpaši sniegotais meža ceļš, pa kuru es parasti dodos mājup. Vienīgā vieta, kur es patiešām jūtos iedēvēts. Gleznoju, nedomāju par to, kas atrodas uz papīra, bet iztēlojos sevi klusumā. Esmu gandrīz pabeidzis, un pie manis pienāk skolotāja. Viņa izbola acis un sāk mani slavēt no visas sirds. Man šis zīmējums nešķiet nekas īpašs, bet viņa saka, ka man esot talants. Kā tad! Man un talants? Skolotāja ilgi pēta manu gleznojumu un ir domīga, “Mākslas akadēmija ik gadu rīko dažādus konkursus jauniešiem, kur tiem tiek dota tēma un ir jārada mākslas darbs, kuru pēc tam sūta uz izstādēm. Es domāju, tev tiešām ir potenciāls un ir vērts pamēģināt. Šī gada tēma ir “Pauze”. Es tiešām uzskatu, ka šo darbu, kuru tu tikko radīji, varētu nosūtīt uz šo konkursu, jo tas ir ļoti atbilstošs, abstrakts un emociju pilns.” *Sekundi apdomājies, es saku:* “Uz priekšu!” *Ha! Tagad gan man nāk smiekli. Lai jau sūta, nav gluži miskastē metams, bet šitādu darbu - uz konkursu? Nekas labs tur nevar iznākt. Skolotāja kādu laiku uz mani skatījās, it kā gribētu, ko teikt, tad atkal aizgriezās. Pēc brīža viņa uzmanīgi pajautāja:* “Artūr, klau, vai pastāstīsi, kāpēc jūs ar to otru pusi šodien ķīvējāties?” “Nekas īpašs,” *neiešu jau es viņai savas problēmas stāstīt.* “Mani tiešām interesē. Vai tā tiešām bija viņa vaina, kā tu pirmīt teici?” *atkal pajautāja. Atbildēju ar “Jā.”* “Vai viņš tev kaut ko sliktu pateica? Apsaukāja?” *viņa nelikās mierā. Negribēju svešai uceņei neko stāstīt, bet nolēmu atbildēt:* “Viņš jau kādu laiku mani izprovocē uz kaušanos. Māris zina, ka tikšu izmests no skolas par sliktu uzvedību un viņš to nemitīgi vēlas panākt. Mūsu starpā jau gadiem ir nesaskaņas. Viņš stāsta visai pasaulei par manām problēmām ģimenē un izplata baumas arī par mani.” *Dace uzmanīgi klausījās:* “Hm, nu gan. Vai tu esi kādreiz mēģinājis šīs nesaskaņas atrisināt? Vai esi vērsies pie skolotājam?” “Jā, kā tad! Visiem ir jau gatavs priekšstats par mani, neviens manī pat klausīties negrib,” atbildēju. “Kāpēc tas tā ir?” *Jo visi viņi ir stulbi.* “Jo visi ir saklausījušies visādas baumas par mani un tic, ka esmu depresīvs narkomāns, kurš to tik vien dara, kā uzprasās uz nepatīkšanām aiz neko darīt.” “Un vai tā ir?” *skolotāja pajautāja.* “Nē, tā nav!” “Bet kāpēc tu nemēģini viņiem pierādīt pretējo?”

Kāpēc neparādi sevi no labās puses, bet ar savu rīcību apstiprini viņu aizspriedumus par sevi?" viņa centās saprast. "Jo viņi man vienkārši neticēs. Es šo gadu laikā esmu iekūlies neskaitāmi daudz nepatīkšanās, un cilvēki tādas lietas atceras," paskaidroju. "Tāpēc ir jāsāk pa drusciņam, lēnītēm. Pamēģini pakomunicēt ar kādu skolas biedru, no savas vai kādas citas klases. Parunājies, iepazīsties, pastāsti kaut ko patiesu par sevi!" Es viņu pārtraucu: "Man nevajag draugus." Dace nopūtās: "Visiem dzīvē ir nepieciešams vismaz viens labs draugs, Artūr. Tici man, tas tev nāks tikai par labu!"

Visu dzīvi esmu kūlies, kā mācējis. Mana vecuma zēni ir neiecietīgi, iedomīgi muļļas, kuri par katru cenu grib izcelties kā alfa tēviņi, tāpēc arī nekad neesmu ar viņiem vēlējis veidot normālas attiecības. Manās acīs viņi visi ir kā iedomīgi mazi bērni, bet saruna ar mākslas skolotāju man lika nedaudz aizdomāties par dzīvi. Sākumā man šī runāšana šķita bezjēdzīga laika izšķiešana, jo, ko man tāda Dace labu varēs iestāstīt? Es viņai nedaudz pastāstīju par sevi, protams, izlaižot zināmu daļu informācijas, un par nejutīgumu pret dzīvi, kādu es izjūtu jau pēdējos divarpus gadus. Učene izrādījās sakarīga un saruna izvērtās daudz maz ciešama. Es pat sāku apsvērt domu pamēģināt iegūt kādu draugu. Traki, ne? Kādu vudū maģiju viņa man sarunas laikā iebaroja?

Dace –

Es steigšos uz direktores kabinetu, lai paziņotu viņai satriecošos jaunumus. Artūram jau pastāstīju, direktore par šo uzzinās otrā. Esmu priecīgi satraukta, kad ieeju kabinetā. Sasveicinos, pajautāju, vai viņai ir laiks ar mani aprunāties, un apsēžos uz dīvāniņa. Mēs ar Santu esam senas draudzenes, tāpēc viena otru uzrunājam uz "tu". "Man tev ir lieliskas ziņas, tu nespēsi noticēt." Nedaudz uzgaidīju, lai izveidojas maza intriga, "Artūru atsūtīt pie manis uz nodarbībām bija fantastiska ideja. Viņš, kā izrādās, ir lielisks zīmētājs ar talantu, par kuru pats nemaz nezināja. Es aizsūtīju vienu viņa darbu uz konkursu un, kā tu domā? Viņš uzvarēja! Vari iedomāties? Pirmā vieta! Neticami! Kurš to būtu zinājis?" Nevaru apvaldīt prieku. "Oho," ir vienīgais, ko direktore atbild. Es turpinu: "Tas ir vienkārši fantastiski! Un viņš, kā pirmās vietas ieguvējs, ieguva 150 Eiro balvu! Artūrs pats nevarēja noticēt, viņš teica, ka šī nauda viņam ļoti noderēs, saproti, lai nodrošinātu sev pārtiku. Viņa vecāki vispār par viņu nerūpējas." Santa ilgi klusēja un grozīja galvu, domādama, līdz beidzot teica: "Šis viss, protams, ir ļoti satraucoši, bet vai tu nedomā, ka Artūrs šos rezultātus kādā veidā ir noviltojis?" Es apmulsu: "Kā tu to domā?" "Nu, kā, vai viņa zīmējums tiešām bija tik labs, ka tas varēja uzvarēt konkursā? Padomā kārtīgi," viņa neticīgi teica. "Es tevi nesaprotu. Jā, Artūra darbs ir tiešām tik labs, lai tas izceltos starp citiem darbiem! Tas ir patiešām unikāls. Stils, kādā viņš glezno, ir atšķirīgs, kā jebkuram citam," es viņai atbildēju, taču biju vilusies Santas attieksmē, "Man šķita, ka tu priecāsies par to, cik tālu Artūrs ir ticis, kopš es viņu pirmo reizi satiku. Mēs esam daudz sarunājušies, un viņš man ir daudz par sevi pastāstījis. Artūrs tiešām mainās uz labo pusi, viņš ir kļuvis daudz atklātāks un saprotošāks, pretējs pirmajam iespaidam." Direktore ieķīkinājās: "Nu gan tu pārspīlē. Artūrs ir skolas huligāns, un viņa atzīmes nav diez ko uzlabojušās." "Taču attieksme! Attieksme ir galvenais šajā procesā. Viņš sākumā bija vienaldzīgs kauslis ar dusmu uzplūdiem, taču viņš vairs nav iekļuvis nevienā kautiņā un pat sācis uzturēt labas attiecības ar klasesbiedriem," es viņai centos paskaidrot. Artūrs tiešām bija labojies. Laikam tas, ko es viņam esmu teikusi, ir iesēdies viņa prātā, un viņš ir sācis pārdomāt savu rīcību." "Nu, ja jau tu tā saki. Bet Artūrs ir bezcerīgs gadījums, ja viņš steigšam neuzlabos savas atzīmes, šim visam nebūs nekādas taustāmas jēgas. Es šo puisi pazīstu visu viņa skolas dzīvi, esmu redzējusi visus viņa šausmu darbus, tāpēc man ir grūti noticēt, ka viņš varētu pēkšņi kā uz burvju mājienu kļūt labs

cilvēks,” viņa iebilda. Tomēr es viņai apņēmos pierādīt savu taisnību: “Kā tu tā vari teikt? Es taču tev stāstu, kāds ir progress, bet tu manī nemaz negribi klausīties. Neviena nav bezcerīgs, un ļaunums nav absolūts. Es ticu, ka Artūrs uzklausīs manus padomus un izaugs par krietnu vīrieti. Kā saka, skaistums ir tā acīs, kurš to skata.”

Epilogs.

Artūrs –

Kopš es pabeidzu vidusskolu, ir pagājis gads un pieci mēneši, un es mācos mākslas akadēmijā. Ja kāds man pirms trim gadiem būtu teicis, ka es kādreiz būšu mākslinieks, es būtu viņam iekrāvis pa seju – tik ļoti absurda man liktos šī ideja. Par šo virziena maiņu man ir jāpasakās mākslas skolotājai Dacei, kura man palīdzēja izrāpties no piķa melnas tumsas. Kopš mūsu nodarbībām es esmu daudz mācījies un mans raksturs ir izmainījies līdz nepazīšanai. Es atkal sāku izbaudīt mazās lietiņas, ko dāvā dzīve. Māksla man palīdz uztvert mirkli tādu, kāds tas ir, un pievērst lielāku uzmanību detaļām un cilvēkiem. Vislabāk man patīk gleznot ainavas. Es dodos pie upes, pļavā vai uz Siguldas kalniem un gleznoju mirkli. Māksla ir kā jauna pieredze, kuru es nekad nebūtu iedomājies izmēģināt. Kopš pabeidzu skolu, savu bijušo mākslas skolotāju es neesmu saticis, bet būs kādreiz jāaizbrauc viņu apciemot. Esmu ieguvis divus labus draugus un šobrīd esmu laimīgās attiecībās ar kursa biedreni Lindu. Esmu kļuvis labāks cilvēks un beidzot jūtos iederīgs un ar nozīmi dzīvei. Kaut gan skolas gadi bija briesmīgākie manā dzīvē, tā nenoliedzami bija pieredze, un bez tās es nebūtu tāda personība, kāds esmu šodien. Paldies skolotājai Dacei, kura mani ievirzīja pareizā virzienā, kas tik krasi izmainīja manu dzīvi!

Viņa sauca, un mana sirds viņu sadzirdēja...

Vieta, no kuras redzu un redzēju vistālāk

Mana vieta, no kuras redzu vistālāk, ir mana ģimene. Ģimene dod cilvēkam, pamatu dzīvei. Šeit es iegūstu zināšanas par pasauli, par sadzīvi un par attiecībām.

Tie brīži, kad mēs ar ģimeni ceļojam, tie ir burvīgi. Mana ģimene vēlas man parādīt visu pasauli. Es saprotu mammu ar tēti, kāpēc viņi man saka, lai es mācītos, jo tad es redzēju pasauli, cik tālu vēlēšos.

Mana nākotne sākumā veidojas no manas ģimenes. Tā man iemāca runāt ar cilvēkiem, iemāca cīnīties dzīves grūtībās un iemāca pirmos soļus grūtajā un brīnišķīgajā dzīvē.

Mana māsa man iemācīja, kā rūpēties par sevi un parādīja man, kā izskatīties labi. Mana vecmāmiņa iemācīja gatavot ēst, bet vectēvs iemācīja taisīt putnu būrīšus.

Tad, kad manas ģimenes vairs nebūs šajā pasaulē, es tāpat redzēju vistālāk, jo atmiņas un iemācītās lietas paliks līdz mūža galam. Es lepojos par tādu ģimeni, kāda man ir tagad. Ja cilvēkam ir mīla un saprotoša ģimene, tad tā ir vieta, no kuras varēs redzēt vistālāko un spožāko gaismu debesīs. Arī Sprīdītis savu laimi atrada ģimenē.

...varu un varēšu vistālāk saredzēt

Kad biju maza meitene, kādus trīs gadus veca, mēs ar ģimeni devāmies uz brīvdabas koncertu. Tur bija daudz cilvēku. Kad sākās koncerts, es tikai dzirdēju, kā kāds dzied, bet viņus neredzēju. Priekšā man bija daudz svešu cilvēku, un visi man aizsedza skatu uz skatuvi. Mana mamma to redzēja un uzsēdināja mani uz tēta pleciem. Pēkšņi es visu redzēju! Pasaule nu man bija sasniedzama, redzama un dzirdama tik skaidri.

Pieaugot man pasauli labāk saskatīt un saprast palīdzēja vecāki ar padomiem un piemēriem. Es vienmēr viņus uzklausu un ņemu vērā viņu teikto. Mana tēva stiprais plecs reizēm stingrība, ko ne vienmēr varu pieņemt, mani vada ik dienas.

Mana mamma vienmēr uzklausu un cenšas saprast. Dod padomus no savas pieredzes.

Ģimene ir tā vieta, no kuras skatu punkta es skatos uz plašo pasauli. Vienmēr zinu, ka varu uz ģimeni paļauties. Tā nekad nenodos. Tēta pleci vienmēr būs tie, uz kuriem varu balstīties.

Vieta, no kuras varu un varēšu vistālāk saredzēt

Vieta, no kuras es varu vistālāk saredzēt, ir pie manas vecmammas un vectēva. Tas ir ozols, kas man ir ļoti iemīļots koks. Ozols ir ļoti liels, ar gariem zariem un stiepjas augstu debesīs. Šim ozolam ir vairāk kā 100 gadus.

Uzkāpjot augšā dižajā ozolā, es saredzu visu apkārtni. Tieši pretī ozolam redzu skaisto priežu mežu un vecmammas tīrumu. Es redzu vecmammas māju un arī savu māju tālumā. Redzu, kā kaļ dzenis kokā, meklēdams barību. Redzu sevi nākotnē. Dzirdu blakus putnu skaisto dziedāšanu un čalošanu.

Kaut es varētu uzkāpt ozolā tik augstu, lai redzētu visu pasauli. Gribētu zināt, kas notiek tālumā. Tur, kur manis nav. Par to esmu ļoti aizdomājies.

Liekas, ka ozols ar mani runā, kad esmu pie viņa pienācis. Taču tas ir tikai vējš ozola zaros un lapās, kas rada skaņu, it kā ozols ar mani runātu.

Dzirdu, ka mani vecmamma sauc uz mājām. Atvados no sava ozola līdz nākamajai reizei. Varbūt nākamreiz varēšu vairāk saskatīt pasauli.

Vieta, no kuras “Varu un varēšu vistālāk saredzēt

Mana vieta, no kuras varu un varēšu vistālāk saredzēt, ir manas mājas.

Pa šīs mājas logu spēju vistālāk saredzēt, jo redzu visu tālāko koku galotnes. Šī ir mana dzimtā vieta, par kuru man saglabājušās visskaistākās atmiņas, kur biju kopā ar ģimeni un draugiem. Šīs atmiņas man vienmēr atgādinās, ka nav svarīgi tas, cik augstu atrodi, svarīgi ir ieskatīties savā sirdī, un saredzēt arī atmiņas no dzimšanas. No svara nav atcerēties tikai labās atmiņas, jo tieši sliktās dod mācību par kādu kļūdu, un tu pats vari izspriest, ko tādā gadījumā vajadzētu, vai nevajadzētu darīt. Gan pārdzīvojumi, gan prieki sniedz mums mūsu atmiņas, uz kurām balstās visa mūsu pieredze, ticība un gribas spēks. Mūsu atmiņās vienmēr bijuši gan draugi, gan radi, no kuriem esam gan mācījušies, gan smēlušies atbalstu, kas bija ļoti nepieciešams ikvienam no mums.

Ikvienam kādreiz jāpieaug, taču nekad nedrīkstat aizmirst, ko jebkurš brīdis no mūsu dzīves ir jāizbauda, un jāpiepilda. Ka jebkura neveiksme vēlāk var izrādīties veiksmē. Katram no mums jāpiepilda sapņi, un nav jākautrējas dzīvot, kā pašam gribas.

Varu un varēšu vistālāk saredzēt

Mans vistālākais redzes punkts ir kalna virsotne. Kalns, kurā es esmu spējīga uzkāpt, un man ir tāda sajūta, ka esmu pasaules virsotnē. Kalns ir vieta, kur es ne tikai fiziski redzu tālu, bet arī emocionāli. Uzkāpjot kalnā, manas sajūtas un emocijas iet “pa gaisu”. Šādā skaitsā vietā un mirklī man ir sajūta, ka esmu spējīga uz pilnīgi visu, jūtos iedvesmota un stipra.

Šī man ir ļoti īpaša sajūta, jo tā manī ir tik unikāla un reta. Tā liek man smaidīt, raudāt un domāt vienlaicīgi. Tāda sajūta, ka to vien varētu darīt, kā skatīties zemei acīs un klausīties vēja siltajās šalkoņās, kas garām skrien.

Man ir tāda sajūta, ka es skatos kādā gleznā, kura uz pasaules ir tikai viena. Šis skats un mirklis pieder man, tikai man, es šo kalnu, uz kura stāvu, un varu pakļaut sev. Šie kalni ir dabas stihija, kurus es jau esmu iemīlējusi, lai justu šo mirkļa sajūtu un redzētu pasauli kā neviens cits. Kalni ir mans enerģijas avots, mana iedvesma, jo kalna virsotnē, es varu vistālāk saredzēt gan sevi, gan dzīvi, gan laimi.

Varu un varēšu vistālāk saredzēt

Vieta, no kurienes es varēšu visu saredzēt, ir skola, jo tieši no skolas var redzēt savu nākotni. Ja ir labas atzīmes, tad nākotne būs laba, bet, ja sliktas, tad tava nākotne var būt sliktāka.

Daudzi rakstīs par mājām vai par kādu kalnu, bet lieta, ko tieši vajag redzēt, tā ir sava paša nākotne, jo nākotnē var daudz kas notikt un mainīties. Es varu un gribu saredzēt nākotni, vistālāko nākotni.

Vieta, kurā es varēšu saredzēt visu, tā ir skola, skolā, tieši skolā tur tu visu iemācīsies un tas var noderēt nākotnē, kaut vai tā pati mūzika, kaut es negrātos strādāt jomā, kas ir saistīta ar mūziku, bet mūzika var noderēt nākotnē, jo tu varēsi palīdzēt saviem bērniem vai arī draugiem. Vajag mācīties, tad arī sapratīsi, kāpēc es izvēlējos skolu kā vietu, no kuras var saredzēt vistālāk.

Varu un varēšu vistālāk saredzēt

Man manas dzīves laikā ir bijušas vairākas vietas, no kurām es varēju tālu saredzēt, bet viena, vienīgā vieta, no kuras es saredzēju un vēl joprojām saredzu vistālāk, ir skola.

Skola ir pats sākums manai dzīvei, no kuras es saskatu savu nākotni, nākotnes izvēles un iespējas. Manuprāt, skola ir svarīga katram, jo skolā mēs piedzīvojam gan labus, gan sliktus mirkļus. 12 gadus no mūsu dzīves mēs katrs aizpildām ar tūkstošiem atmiņu, kuras vairāk neaizmirsīsim. Iepazīstamies ar jauniem cilvēkiem, atrodam draugus, ar kuriem mēs sazināties arī pēc skolas beigšanas. Galvenokārt, iegūstam zināšanas, kas palīdzēs mums iegūt labu izglītību un spožu nākotni.

Šie visi ir mani iemesli, kādēļ skola ir vieta, no kuras es vistālāk redzu savu ceļu nākotnē. Es esmu patiesi priecīga, ka man ir iespēja iet skolā, jo visus darbus un nedarbus, kurus esmu sadarījusi skolā, nekur citur nedarīšu. Nekur citur nejutīšu to, ko jūtu skolā. Esmu priecīga, ka skola iedeva man manu pirmo dzīves pieredzi un pēc dažiem gadiem iegrūdīs mani lielajā dzīvē.

Vieta, no kuras varu un varēšu vistālāk saredzēt

Vieta, no kuras es vistālāk varu saredzēt, ir mani sapņi. Sapņos viss ir iespējams- vai tas ir kaut kas slikts, kaut kas bēdīgs vai baiss, romantisks vai jautrs. Sapņos var redzēt, ko vien vēlies, jo vien tu to spēj pilnveidot.

Bieži vien sapņi spēj arī iedvesmot, kā, piemēram, kaut ko uzsākt vai nobeigt, kaut ko mainīt vai noslēgt, pasargāt utt. Ir veidi, kā savus sapņus redzēt tādā veidā, formā vai pat nokrāsā, kādā tu vēlies, tikai tas ir jāmāk. Sapņi spēj mainīt tavu perspektīvu, to uzlabot vai pagriezt tavu dzīvi uz otru pusi. Sapņi bieži vien var kaut ko nozīmēt. Zinātnieki gan domā, ka sapņi parāda tavus dzīves fragmentus vai pat mirklus no nākotnes.

Es domāju, ka sapņi ir vieta, no kuras es varu un varēšu vistālāk saredzēt, jo mans sapnis pieder tikai man pašai. Tas spēj parādīt Visumu, un pierādīt vai iedvesmot manas domas, vai viedokļus.

Vieta, no kuras varu un varēšu vistālāk saredzēt

Katrs no mums saredz lietas dzīvē pavisam savādāk nekā apkārtējie, un tas ir iemesls tam, kā mēs domājam, ko radām vai kā reaģējam uz vienādām situācijām dažādi. No vienas puses rodas sajūta, ka tas ir iemesls nesaskaņām vai nesapratnei, bet no citas puses, tas ir iespējas, kas paver jaunus apvāršņus mūsu uztverē un domāšanā. Tādā veidā mēs attīstāmies kā sabiedrībā funkcionējošas personības, kuras spēj sastrādāties savā starpā, lai radītu kaut ko jaunu un ilgtspējīgu.

Viena no mīļākajām nodarbēm, ko maziem bērniem patīk darīt, ir rāpties vai kāpt. Vietas, kurās bērni visbiežāk rāpjas, ir koki, kas lielākoties ir atkarīgi no viņu fiziskajām spējām, vai kalni, kas visiem ir daudz pieejamāks variants, ja tikai kalns nav pārāk stāvs kā koks. Kalnā kāpšanai piemīt savs šarms, kas ir vesels piedzīvojums, pirms virsotne tiek sasniegta. Kāpjot kalnā, mēs patērējam ne tikai spēku, bet arī citus resursus, kas mums jāliek lietā, lai mēs nokļūtu galamērķī. Ceļš var būt ātrs un viegls, kā arī tas var būt garš un nogurdinošs, kad gribas padoties un doties atpakaļ. Lai arī ir grūti, mēs tomēr tiekam pāri savai iekšējai balsij, kas tā vien mudina apstāties, un sasniedzam virsotni. Visbiežāk tas notiek tā dēļ, ka mēs vēlamies piedzīvot to eiforijas sajūtu, kad mērķis tiek sasniegts un otrkārt, tā dēļ, ko mēs redzam, kad esam kalna virsotnē.

Vieta, no kuras es esmu un nākotnē noteikti saredzēšu vistālāk, ir Alpu kalni Itālijā. Joprojām atceros, kā pirmo reizi aizbraucām uz Alpiem un pirmā sajūta bija - tas ir kaut kas nereāls. Tik elpu aizraujošus skatus nekad nebiju piedzīvojusi, to ne ar ko nevar salīdzināt. Tajā brīdī, kad tev paveras iespaidīgie zemes skati no augšas, tu apjēdz, cik tu esi mazs šajā pasaulē, un to, ka ir daudz lielākas lietas par tevi, ne tikai tiešā nozīmē. Tas brauciens kaut ko manī izmainīja, ļoti grūti definēt, kas tieši mainījās, bet es domāju, tā bija apzināšanas, ka vienmēr ir vairāk nekā acs spēj saredzēt un apzināšanās, ka vēl ir tik daudz, ko šajā dzīvē redzēt. Tagad šis brauciens ir kļuvis par ģimenes tradīciju, reizi gadā mēs visi dodamies uz Alpiem slēpot, snovot un baudīt tas sajūtas, ko mums sniedz kalni.

Iemesls, kāpēc Alpi ir tā vieta, kas man palīdzēs saredzēt vistālāk arī nākotnē, ir tādēļ, ka katrs brauciens man paver skatu jaunām lietām. Piemēram, pēdējā braucienā es salauzu roku otrajā ceļojuma dienā, kas mani diezgan sarūgtināja, jo es vairs nevarēju braukt uz kalnu, lai snovotu. Tai pašā laikā, tas pavēra iespēju iepazīt Itālijas kultūru. Es katru dienu

devos uz Briksenas pilsētu, kurā ne tikai izstaigāju vairākas apskates vietas, bet arī izmēģināju dažādus ēdienus, neskaitot picas un pastas, kas Itālijā skaitās goda ēdiens. Cita braucienā es vairāk sapratu savu ķermeni, kas priekš manis strādā, kad visa diena tiek pavadītā fiziskās aktivitātēs, jo jāspēj sabalansēt enerģijas patēriņš tā, lai tu nenogurtu jau pirmajā brauciena stundā. Un lai cik banāli tas neskanētu, mana ģimene katru reizi vairāk satuvinās savā starpā un rada vienas no gaišākajām atmiņām, ko ar smaīdu atceramies parastās sarunās vai svētkos, kad visi sanākam kopā.

Vieta, no kuras varu un varēšu vistālāk saredzēt

Jau no pašas bērnības esmu dzirdējusi, kā visi viņu aprunā, tā ir liela, prieku un bēdu pilna, un nemūžam nepabeidzama vieta – skola. Esmu sapņojusi par to, kā izaugšu un sāksšu savu ceļu skolā. Tā ir tik liela, bet, kad pierodi, kļūst pavisam maza. Mans dzīves ceļš sākās no tevis, mana skola. Biju ļoti maza, nezināju, kā pierast, kā dzīvot un izdzīvot šajā vietā, kur pilns ar nepazīstamajiem cilvēkiem. Man savācās tik daudz atmiņas, kuras pat ir grūti atcerēties. Skolā jau zinu katru stūrīti, katru cilvēku un atmiņas, kuras kopā ar tiem piedzīvoju. Katrā skolas stūrītī esmu pārdzīvojusi tādus mirkļus, kurus nekad neaizmirstīšu un tādus, kurus pat negribu atcerēties. Staigājot pa skolu, varu ieraudzīt katru savu piedzīvoto sajūtu – prieks, bēdas, sāpes, griba raudāt un padoties. Piedzīvojot tādus neparastus momentus, es satiku pati sevi, īstenību un draugus, un pateicoties tam visam, man rodas dzīves pieredze, veidojas mans dzīves ceļš. To visu es nenasniegtu jeb nenasniegšu bez skolas palīdzības, tāpēc varu pateikt, ka šī ir tā vieta no kuras “varu un varēšu vistālāk saredzēt”.

Mans koks

Reiz bija tāds koks, tas, protams, vēl ir un būs. Koks ir bērzs. Tas ir interesants, jo no tā celma daļas ir izauguši trīs stumbri, tādēļ es to uztveru kā īpašu koku. Tajā ir uzlikts putnu būrītis, kas padara to vēl īpašāku ar savu stāstu. Es pat esmu mēģinājis uzrāpties tajā!

Visus gadus, tīrot pagalmu, es vienmer apgrābju šo koku, lai tas būtu tīrs. Arī mana ģimene to ciena, jo viņiem liekas, ka tas ir īpašs un interesants koks. Bērzs ir vecs. Vienu dienu uz tā bērza uzkrita cits koks, jo bija spēcīga vētra, bet bērzs apturēja citu koka iekrišanu pagalmā. Vēl joprojām tas bērzs ir spējīgs noturēt kritušo koku! Notiek brīnumi!

Tapēc, manuprāt, tas ir visīpašākais koks, kuru es esmu redzējis.

Priede

Mans koks ir priede. Tāpēc es pastāstīšu stāstiņu par šo priedi.

Šo priedi iestādīja mans vectēvs ap to laiku, kad es piedzimu. Nabaga kociņu visu laiku apgrauza stirnas, kas mīta mežā, blakus. Vienmēr, kad mans vectēvs brauca uz laukiem, kur tā bija iestādīta, tā atkal bija apgrauzta.

Mans vectēvs domāja, ko darīt? Viņš izdomāja aplikt sētiņu ap koku. Tas brīnumaini nostrādāja. Stirnas vairs to negrauza. Priede beidzot varēja mierīgi augt.

Kad man bija astoņi gadi, mani atveda apskatīties šo priedi. Es ieraudzīju, ka tai bija aplikta sētiņa apkārt un viesiem citiem kokiem, kas bija apkārt arī. Kad es pajautāju, man pastāstīja šo stāstu.

Tagad šī priede ir daudz lielāka par mani. Tā ir tik daiļa un augsta, kā nekas cits. Lai šī priede vairo manu prieku!

Ozols

Reiz kādu dienu es pie savas mājas netālu pamanīju skaistu un lielu ozolu.

Šo ozolu es pamanīju , kad man bija pieci gadi, un tad es domāju , cik tas ir liels un dižs. Šis koks izskatās ļoti vecs un daudz ko pieredzējis. Kā , piemēram, mūsu mājas celšanu, kā es tur pārvācos un daudz ko citu. Šo koku es diemžēl nevaru pat apķert ar rokām, jo tas ir pārāk liels un resns. Mēs un mūsu kaimiņi ļoti saudzējam šo koku, lai tas pieredzētu vēl daudz ko. Mēs nekad neesam rāvuši nost lapas no šī ozola un nekad neesam viņu zāģējuši un darījuši tam pāri. Mēs un mūsu kaimiņi ļoti lepojamies par šo ozolu un ceram, ka tas dzīvos vēl ilgus gadus.

Novēlu, lai šis ozols dzīvo ilgi un laimīgi!

Liepa pie skolas

Šodien es pastāstīšu par savu mīļāko koku. Tā ir viena no liepām pie skolas. Tikai tagad viņa ir aiz nožogojuma, kur tiek celta skolas piebūve.

Man šis koks ir ļoti mīļš, jo mana vecākā māsa ar saviem draugiem pēc stundām gāja pie tā koka un labi pavadīja laiku. Kad es, mana draudzene un māsa ar saviem draugiem apmeklējām to koku, mēs ar draudzeni gājām pirmajā klasē, bet mana māsa ar saviem draugiem gāja piektajā klasē. Mēs pie tā koka pavadījām labi daudz laika. Man ir jaukas atmiņas par to koku, kā mēs tur spēlējām spēles. Diemžēl visa jautrība beidzās, kad mana māsa sāka iet sestajā klasē, viņa sastrīdējās ar dažiem draugiem.

Neviens vairs nesatikās pie koka.

Mans koks

Mans koks! Beidzot to es varu saukt par savu koku, kurš šajā lielajā pasaulē ir tikai viens koks, kurš ir tikai tas koks pie manas mājas- bērzs.

Koks ir liels un skaists, un ir rados ar manu uzvārdu Bērziņa. Bērzi prot remdēt slāpes, protams, tikai vienā pavasara posmā. Šis koks man ir mīļš, tam ir salīdzinoši klasiskas krāsas, tas izceļas starp parastajiem kokiem. Bērzs ir un paliek mans koks. Ar šo koku es jūtu saikni.

Dažkārt es eju apsēsties pļavā netālu no sava koka. Tad es dzirdu putniņus, čivinot, un redzu tos, lēkājot pa viņu. Kad pieeju tuvāk, man sāk šķist, ka koks ar mani runā.

Novēlu katram tādu skaistu ainavu ar tik mīļu ,skaistu un nozīmīgu koku, kāds ir mans bērzs!

Mans kastanekoks

Man laukos ir koks kastanis. Tas ir mans mīļākais koks. Viņš pagalmā auga, pirms es biju dzimusi.

Mamma stāstīja, ka kādreiz kastanis bija vārgs un niecīgs, bet laika gaitā viņš ļoti sāka augt. Kad biju maza, es katru rītu pieskrēju pie šī koka un samīļoju, jo man tas likās ļoti īpašs. Kad biju bēdīga, es apsēdos pie tā un stāstīju, kas noticis. Arī tad, kad biju priecīga, es pieskrēju un stāstīju labās ziņas.

Vēl tagad es un koks esam draugi. Vienmēr pastāvam viens par otru un klausāmies bēdās un priekos.

Mans koks

Man pie mājas aug koks. Tas ir stalts un glīts. Tajā var viegli kāpelēt. Koks glabā daudz jauku atmiņu. Piemēram, es atceros, kā es ar savu draudzeni tur spēlējās.

Bieži vien, kad esmu viena, koks man stāsta, kā pagājusi diena, kādus kukaiņus ir redzējis. Kokam vienmēr ir ko stāstīt. Tagad es pie šī koka mazāk eju, jo man ir aptrūcies laiks.

Kad pieeju pie šī koka, tas vairs nerunā, laikam apvainojies? Šobrīd viņam laiks ir citiem bērniem, jo viņiem ir laiks ar koku satikties.

Mana aliča

Ejot iekšā pa mājas vārtiem, turpat blakus aug aliča. Aprīlī tā zied un smaržo. Man šis koks šķiet ļoti skaists.

Bija tā, kāds bija ēdis aličas plūmīti un izmetis kauliņu, tā arī tas ir izaudzis par lielu koku. Tas ir augstāks par žogu. Tā nu es katru gadu priecējos par skaisto un smaržīgo koku.

Es, brālis un draudzenes vakaros vērojam saulrietu, tad man ļoti patīk pasmaržot šo koku. Aličas koks ir šķībs gar žogu pie pastkastītes, bet visus mūs priecē.

Ābele

Lienīte ar savu tēti dārzā iestādīja ābeli. Tā bija skaista, ar zaļām lapām. Pavasarī burvīgi ziedēja un rudenī jau parādījās nedaudz āboli.

Pēc pāris gadiem, kad Lienītei jau bija 7 gadi, viņa piegāja pie ābeles, lai parunātos ar savu koku, bet ieraudzīja, ka ābele ir pavisam sagrauzta. Lienīte palika bēdīga un ļoti raudāja. Viņa to pastāstīja tētim, arī viņš bija pārsteigts. Viņam ar meitu bija daudz un skaistu atmiņu, kad kopā bija stādījuši šo ābeli.

Tētis ierosināja iestādīt citu ābelīti. Lienīte piekrita šādai domai. Viņi abi kopā brauca uz augļu stādu veikalu un nopirka jaunu, mazu ābelīti. Lienītei nopirktā ābelīte patika tāpat kā iepriekšējā.

Tā nu šī diena Lienītei un tētim bija izdevusies. Un noteikti viņiem abiem būs daudz dažādi notikumi un atmiņas pie jaunās ābeles.

Mans ķiršu koks

Mans koks aug pagalmā, kurā es dzīvoju. Tas ir mans mīļākais koks mūsu pagalmā, jo ražo saldus un sulīgus ķiršus. Katru gadu mūsu ķirsim ir bagātīga raža. Tad nu gan varam ziemā ēst garšīgu ievārījumu.

Pavasārī un vasarā ķirsis noder, kā pajumte, kur paslēpties no saules, jo tam ir lieli un kupli zari. Laikā, kad veidojas ķirši, mēs kokam pāri uzliekam lielu tīklu, lai putni neapēd tos. Taču putni arī nepadodas un izknābā tīklā lielu caurumu, lai mielotos ar garšīgajiem augļiem. Blakus ķirsim auga ābele, bet viņu nogāza zibens.

Man ļoti patīk mūsu ķirsis, un es ceru, ka tas mums kalpos vēl ilgi. Es nevēlos, lai ķirsim būtu tāda nelaime kā ābelei.

Mēs un mammas sapnis

Ir pulksten 17.20, un mēs atkal ar tēti sēžam uz dīvāna. Šodien ir pagājusi precīzi nedēļa un 2 dienas kopš mammas nāves. Man ir tikai 10 gadi, bet to, ka mammu vairs neredzēšu, es labi sapratu jau dienā, kad man tētis pateica, ka viņas vairs nav. Tētim atkal ir slikti. Mēs esam advokātu birojā. Tētis saka, ka šeit mums nevajag būt. Viņš nevēlas neko dzirdēt par mammu. Viņam ļoti sāp. “Dorisas Jēkabsones radi un draugi, varat ienākt kabinetā,” ierunājās sieviete, kura iznāca no kabineta. Visi mammas radi bija šeit, pat viņas māsa Liliāna no Japānas ieradās. Mēs visi iegājām kabinetā. Uz galda bija daudz papīru un uz sienām karājās bildes ar saulespuķēm. Pie galda sēdēja vīrietis, kurš, pieceļoties no sava krēsla, ierunājās: “Sveicināti, prieks jūs šeit redzēt uz Dorisas Jēkabsones testamenta nolasīšanu.” Visi sasveicinājās ar šo interesanto vīrieti, arī tētis viņam paspieda roku. “Tad sāksim – “Es, Dorisa Jēkabsone, ar šo testamentu pēc savas nāves visu savu mantu, lai kāda tā būtu un kur atrastos, kas manā nāves brīdī man piederēs, novēlu manam vīram Ralfam Jēkabsonam un manai meitai Esterei Jēkabsonei. Šo testamentu esmu uzrakstījusi pašrocīgi. Dorisa Jēkabsone.” Tas viss”. Tētis pēkšņi palika ļoti bāls. “Ralfa Jēkabsona kungs, jūsu sieva jums un meitai atstāja vēstuli, kuru lika nodot pēc testamenta nolasīšanas. Lūdzu!”. Vīrietis iedeva tētim vēstuli. Tētis to atvēra un paliecies zemāk, lai arī es to varētu izlasīt. “Sveiki, mani mīļie! Es esmu ļoti pateicīga par visu mūsu laiku kopā. Jūs abi man bijāt svarīgākie manā dzīvē, tomēr man ir ļoti žēl, ka man šādi nāksies jūs pamest. Diemžēl dažas slimības nevar apturēt. Man sapnis vienmēr ir bijis atvērt savu zooloģisko dārzu. Man sava sapņa īstenošanai nepietika laika. Tāpēc nododot jums visu, vēlos, lai jūs piepildāt manu sapni un atverat zoodārzu kopā ar visiem maniem radiem. Es jūs abus ļoti mīlu un vienmēr mīlēšu! Ar ļoti daudz mīlestības no mammas un sievas Dorisas.” Tētis sāka raudāt. Es viņu apskāvu. Nākošajā dienā mēs ar tēti devāmies uz banku, lai uzzinātu kā uzsākt biznesu, atvērt zoodārzu un, lai veiktu apdrošināšanu. Es sēdēju blakus tētim, kamēr viņš runāja ar bankas darbinieci. “Vai esat noskatījuši kādu zemes īpašumu?” jautāja darbiniece. “Ne gluži,” atbildēja tētis. “Labi, vai esat iegādājies dzīvniekus?” “Nē,” tētis, saprotot, ka viņam nekā nav, klusi atbildēja. “Tādā gadījumā es jums iesaku atrast kādu zemes gabalu un vietu, kur iegādāties dzīvniekus. Ja vēlaties izveidot ģimenes uzņēmumu, lūdzu vēršaties pie manis, kad būsi gatavi,” bargi noskalda bankas sieviete. Tētis, skatoties uz mani, lēnām pamāja ar galvu banķierei. Mēs piecēlāmies un kopā izgājām no sievietes kabineta. Pienāca

nākošais rīts , bet vakar mēs ar tēti bijām nolēmuši, ka šodien atradīsim zemi mūsu zoodārzam. Tomēr pēkšņi es salecos, dzirdēdams skaļu troksni ārpus mājas. Es izskrēju ārā un redzēju veselu baru ar dažādiem dzīvniekiem mūsu pagalmā. Ātri ieskrēju mājā, lai pamodinātu tēti. Viņš miegaini man vilkās līdzi, bet, redzēdams, kas notiek ārpus mājas, viņš nokrita gar zemi. Mūsu pagalmā bija zirgi un poniji, žirafes un zebras, nīlzirgi un ziloņi, kā arī dažādi rūpuļi, sermuļi un kas ne vēl. Tētis man pateica, ka iespējams mamma bija šos visus dzīvniekus dabūjusi zoodārzam. Es nopriecājos, ātri aizskriedams pie ponija, kurš mīļi stāvēja tepat pie mājas sienas. Pa to laiku tētis piezvanīja mammas mātai, lai palīdz nogādāt visus dzīvniekus uz zoodārza teritoriju, kura pat nav ne atrasta, ne iegādāta. Pēc veselas stundas ieradās Liliāna ar 5 lielām mašīnām. Mēs palīdzējām dzīvniekus iedabūt mašīnās un trijatā devāmies meklēt zemi. Pēc neilga laika tētis saņēma ziņu, ka viņam tagad pieder zeme mantojumā no viņa sievas. Tētis ziņu parādīja Liliānai un viņa nopriecājusies, ka nebūs jāmeklē zeme, sacīja, lai ievada adresi, jo mēs dosimies tieši uz turieni. Mammas nopirktā zeme bija perfekta vieta mūsu zooloģiskajam dārzam un tā atradās pilsētas centrā. Tā bija liela teritorija, kurā jau iepriekš ir bijis zoodārzs. Uz zoodārzu jau iepriekš mēs pasaucām arī vairākus mammas un tēta radus, lai palīdzētu piepildīt mammas sapni. Kad visi bija ieradušies, bija laiks sadalīt darbus. Tētis, abi vectēvi palīdzēja dzīvniekus ievest noteiktajās vietās. Es un abas vecmammās gleznojām norādes, zīmes un veidojām reklāmas lapas. Onkulis jau pirms mammas nāves bija iesācis veidot mammas zoodārza mājaslapu. Mūsu zoodārzā bija 4 būdiņas, kurās mēs izdomājām ieviest mazas ēstuves. Tajās strādāt pieteicās visas 4 manas māsīcas. Katra no viņām izdomāja, ko tajās pārdos. Pie kasēm strādāt pieteicās mammas māsa un labākā draudzene Elīza. Elīza ir veikala īpašniece, tāpēc viņa mums palīdzēs gan kasēs, gan ēstuvēs, gan ar finanšu kārtošānu un bilances saņemšanu. Jau iepriekš tētis bija sazvanījies ar banku, lai zinātu turpmākos soļos, un sarunājis vairākas pārbaudes, lai zooloģiskais dārzs varētu tikt atvērts. Tāpēc, kad tētis bija iavedis dzīvniekus savās jaunajās mājās, mēs kopā ar viņu sagaidījām vairākas mašīnas ar cilvēkiem, kuri veiks pārbaudes. Pēc veselas stresa pārņemtas nedēļas pilnas ar dažādām zoodārza pārbaudēm un izaicinājumiem to savest kārtībā, mums bija dota atļauja atvērt mūsu zooloģisko dārzu. Vakarā, kad tas tika paziņots, mēs visi kopā sanācām restorānā pretī zoodārzam, lai nosvinētu labās ziņas. Pēc 5 mēnešiem, kuros mēs veicām dažādus uzlabojumus mūsu parkā, tas beidzot varēja patiesi atvērties. Jau pirmajā atvēršanas dienā, pie zoodārza durvīm bija sapulcējies pūlis cilvēku. Visi cītīgi strādāja, lai apmeklētāji izbaudītu pirmo atklāšanas dienu. Liliāna bija noorganizējusi arī dzīvās mūzikas grupu, kuri uzstājās mūsu parka galvenajā laukumā. Bija pagājis 1 gads kopš mūsu

zoodārza atklāšanas, visi bija priecīgi. Mēs nebijām tik noguruši, jo bijām pieņēmuši vēl daudz darbinieku pēc atklāšanas. Šī gada laikā mūsu parks tiešām bija saņēmis satriecošu uzplaukumu. Mūsu pašu zoodārzs tika uzskatīts par visapmeklētāko valstī. Mēs bijām ļoti lepni par mūsu padarīto un es zinu, ka mamma tur augšā, debesīs ļoti plaši smaida, jo viņas sapnis ir beidzot piepildījies.

Nauda – interesanta lieta

Reiz kādā tālu, tālā karaļvalstī dzīvoja karalis un karaliene. Viņiem piederēja milzum bagātība, kuru viņi nebaidījās tērēt dažādām ne tik nepieciešamām lietām.

Katru dienu karalis un karaliene pavadīja vairākas stundas internetā, iepērkot visādas mantas un priekšmetus, kuri viņiem nemaz nebija nepieciešami.

Karaliene katru dienu pirka jaunus 10 kurpju pārus, 5 kleitas, 8 somiņas un smaržas, lai katra dienai būtu cits aromāts. Skapis vai plīsa pušu no apaviem un drēbēm, bet viņai vajadzēja jaunākās kolekcijas lietas, kuras mainījās ik pēc mēneša.

Ar karali bija tikpat traki. Lai gan viņa skapis neplīsa pušu, bet toties viņa maciņš gan, jo karalis lielākoties naudu tērēja mašīnās un motociklos, ar kuriem nemaz vairs nevar braukt. Pilna garāža stāvēja ar mašīnām, kurām būtu jāatrodas muzejos, nevis noslēptā bagātnieka kolekcijā, putekļiem krājoties.

Karalim un karalienei bija 4 bērni, kuri arī prasīja savu daļu. Visām trim meitām vajadzēja kurpes, jaunākos telefonus, kuri skaitījās veci pēc gada, jo iznāca jaunāks modelis. Bija nepieciešas dārglietas, kuras nav pirktas tuvākajā lombardā, bet gan dārgākajos klases veikalos, kuri tiek nozagti no pārējās pasaules acīm.

Dēls aizrāvās ar sportu. Katru nedēļu viņam vajadzēja jaunus aizsargus, formas, nūjas un bumbiņas, kas maksāja lielu naudu. Tāpat, kā tēvam, viņam patika kolekcionēt lietas, kuras tiek atrautas no pasaules acīm.

Šādu dzīvi – komforts, materiālais nodrošinājums, izpildītas vēlmes – viņi bija dzīvojuši visu savu mūžu un lielākais drauds, kā naudas problēmas viņus nemaz neuztrauca.

Tomēr reiz pienāca tā diena, kad prieki un izklaides beidzās. Nekas nekad nav mūžīgs un reiz viss labais beidzas.

Šādu atklāsmi arī bija piedzīvojis karaļnams. Naudas vairāk nav. Jāsāk dzīvot taupīgāk un vairāk jāpārvalda savi izdevumi, šādu ieteikumu bija izteicies finanšu konsultants. Viņš ieteica samazināt ikdienišķos izdevumus, piemēram, jaunu kurpju pirkšanu, ja mājās jau ir 20 pāri, kā arī par mašīnu kolekciju vai jaunu telefona modeļu pirkšanu, ja vecie vēl strādā, vai sporta inventāru, kurš ir tikai nedēļu vecs. Finanšu konsultants parādīja prognozes, ja ģimene turpinās tērēties un nevīžīgi izturēties ar naudu. Tomēr kopīgiem spēkiem viņi spēja vienoties par kopīgu summu, kas būtu jāiztērē nedēļas laikā un ar kuru visi būtu mierā.

Katram ģimenes loceklim bija jāapņemas ietaupīt uz savām vēlmēm, atsakoties no lietām, kuras nav tik steidzamas un nepieciešamas.

Ģimene saprata un guva mācību, ka nauda ir viltīga lieta, kas reiz var beigties, neskatoties uz to, cik lieli cipari ir kontā.

Labāk konsultēties ar kādu, kas pārzina naudas vērtību un, kurš var palīdzēt nosaukt lietas īstos apstākļus.

Zaķēna Jānīša dārza bizness

Biznesa pasaka ar laimīgām beigām.

Reiz dzīvoja mazs zaķēns vārdā Jānītis, kurš mita puķainā pļavā kopā ar savu ģimeni un draugiem. Jānītim bija aizraušanās ar dārzkopību, un viņš lielāko daļu savu dienu pavadīja, kopjot savu mazo dārzeni un ziedu laukumiņu.

Kādu dienu, kad Jānītis lēkāja pa pļavu, viņš uzdūrās trušu grupai, kas bija saspiedušies kopā, izskatoties ļoti noraizējušies. Kad Jānītis viņiem jautāja, kas bija nepareizi, viņi teica, ka tiem trūkst pārtikas un viņi nezina, ko darīt.

Jānis uzreiz saprata, ka viņam kaut kas jādara, lai palīdzētu draugiem. Viņš domāja par savu dārzu un to, kā viņš to varētu izmantot, lai nodrošinātu barību savas kopienas trušiem. Viņš sāka darbu, stādot vairāk dārzeni un augļus, un drīz viņa dārzs sāka plaukt.

Kad pienāca ražas novākšanas sezona, Jānim bija daudz produktu, kurus viņš zināja, ka nevarēs apēst viens. Viņš nolēma padalīties ar kaimiņiem un piedāvāja viņiem pārdot savus liekos dārzeņus un augļus par godīgu cenu.

Ziņas par Jānīša gardajiem un svaigajiem produktiem ātri izplatījās visā pļavā, un drīz viņam bija plaukstošs bizness. Viņš uzcēla nelielu dārzeni stendu sava dārzā un sāka pārdot savus produktus trušiem un citiem dzīvniekiem no visas pļavas.

Jānīša bizness auga un uzplauka, un drīz viņš kļuva pazīstams kā labākais dārznieks pļavā. Viņš pat sāka eksperimentēt ar jauniem dārzeņiem un augļiem, radot unikālas un gardas kombinācijas, kuras mīlēja viņa klienti.

Pieaugot Jānīša reputācijai, viņš nolēma vēl vairāk paplašināt savu biznesu. Viņš nolīga prasmīgu dārznieku komandu, kas palīdzēja viņam kopt dārzu, un viņš sāka pārdot savu produkciju kaimiņu pļavās un pilsētās. Jāņa bizness guva milzīgus panākumus, un viņš kļuva par iemīļotu un ietekmīgu personu visā zemē.

Galu galā Jānīša smagais darbs, centība un mīlestība pret dārzkopību viņu no vienkārša zaķa padarīja par veiksmīgu uzņēmēju. Un viņš dzīvoja laimīgi līdz mūža galam, turpinot kopt savu dārzu un nodrošinot svaigus, garšīgus produktus visiem, kas pie viņa ieradās.

Kad vienas durvis aizveras, citas atvēršies.

Kādā nelielas pilsētiņas Centrālajā bankā strādāja ne visai apķērīgais investīciju baņķieris Olafs. Viņa uzdevums bija izvērtēt dažādu biznesu potenciālu un to, vai ieguldīt tajos. Viņš ne vienmēr pieņēma izdevīgākos lēmumus, taču šis, pēdējais, Olafam maksāja viņa darbu. Baņķieris bija maldīgi izvērtējis kādu jaunuzņēmumu, kurš vēlējās importēt apģērbu savam nelielajam veikaliņam. Pēc neilga laika šo apģērbu pārprodukcijas dēļ uzņēmums bankrotēja un nodarīja Centrālajai bankai palielus zaudējumus, kā rezultātā savas neuzmanības dēļ Olafs tika atlaists.

Drīz vien sākās pandēmija. Apkārt plosījās jaunais Covid-19 vīruss, un sagādāja grūtības ne vienam uzņēmumam vien. Vēl grūtāk gāja Olafam – bez darba palikušam, trīs meitu tēvam, un tagad vēl iestrēgušam mājās. Taču viņš neļāva šīm neveiksmēm apslāpēt savu apņēmību – ja viss ir gājis uz leju, tas nozīmē, ka tagad būs tik vien jākāpj uz augšu.

Možs un pozitīvi noskaņots, Olafs piesēdās pie galda, lai ņemtu visu savās rokās un izveidotu uzņēmumu, kur pats sev būtu priekšnieks. Sākumā viņš izvērtēja esošo situāciju un ievāca informāciju par tagadējo inflāciju, jau esošo preču piedāvājumus. Olafs nonāca nelielā strupceļā, nevarēdams izlemt, ko tad īsti viņš pašlaik varētu ražot, ar tik ierobežotām iespējām un resursiem. No šīs situācijas viņu izglāba sieva – gan viņa, gan Olafa meitas mīlēja nodarboties ar rokdarbiem. Tā nu viņas visas četras piedāvāja brīvajā laikā šūt sejas maskas – tās neprasīja daudz materiālus, bija uztaisāmas samērā īsā laikā un ir ļoti pieprasīts produkts. Netērēdams vairs ne sekundi, Olafs ķērās pie darba: viņš sāka ar biznesa plānu. Visu sīki un smalki izplānojis, jaunais uzņēmējs sāka meklēt banku, kurā varētu paņemt kredītu. Izvērtējot katras bankas procentu likmes un to, cik droša tā varētu būt, pēc ilgām stundām pie datora Olafs beidzot atrada potenciālo uzvarētāju. Tā, protams, nebija Centrālā banka – viņš bija atradis daudzreiz milzīgāku un spējīgāku banku lielpilsētā.

Nākamajā rītā Olafs piecēlās, uzvilka savu formālāko uzvalku un iesēdās mašīnā. Piebraucot pie bankas, viņu pārņēma neliels uztraukums. Ja nu nekas nesanāk? Es nevaru atkal pievilt savu ģimeni. Bet nē, es to varu. Nostūmis šīs domas prāta tālākajā nostūrī, Olafs izkāpa no mašīnas un raitā solī uzkāpa pa bankas pakāpieniem.

Pēc divām stundām viņš laimīgi izgāja pa ēkas centrālajām durvīm. Olafs veiksmīgi bija dabūjis finansējumu savam uzņēmumam. Par ko gan viņš bija tā uztraucies? Tagad tikai vajadzēja braukt mājās un sākt strādāt.

Sākt pašam savu biznesu bija labākais, kas ar Olafu ir noticis. Ņemot vērā to, ka bieži bija jāuzturas mājās, masku šūšana gāja raitā solī. Maskas bija ļoti pieprasītas – tās izpirka zibens ātrumā. Olafa bizness dažu mēnešu laikā plauka un zēla. Jau pēc pus gada pircēju skaits tā pieauga, ka viņam vajadzēja atvērt nelielu rūpnīcu, lai saražotu produktu vajadzīgajā daudzumā. Gan sieva, gan meitas priecājās par vīra panākumiem un bija viņa spēcīgākais atbalsts. Ar pareizajām idejām īstajā laikā un neatlaidības pilnu garu jebkurš var gūt milzīgus sasniegumus un izaugsmi, vajag tikai darīt.

B-PASAKA
Biznesa pasaka ar laimīgām beigām

Reiz sensenos laikos kādā brīnumainā okeāna krastā dzīvoja bārdainais bruņurupucis vārdā Bobijs ar savu biklo sievu Berīliju. Viņu business neplauka – viņi bankrotēja. Viņiem piederēja bēšais, no bambusiem taisītais “Būtiju stendiņš” ar visgardākajiem smūtijiem. Taču neviens nezināja, ka dzērieni sadziedē jebkuru sāpi, jo bruņurupuču pārim bija pārāk liela mīlestība, lai to turētu tikai sev. Dzert smūtiju bija kā iedzert laimes un siltuma devu.

Behemotei Baibai, ejot garām viņu “Būtiju stendam”, palika žēl bruņurupuča pāra, jo vecais pāris izskatījās tik noguruši un nelikās, ka viņiem būtu daudz ienākumu, tāpēc viņa nolēma nopirkt smūtiju. Behemote nevarēja izšķirties starp baraviku un bumbieru dzērienu vai burkānu un banānu dzērienu. Beigās viņa pasūtīja burkānu un banānu smūtiju, jo tas šķita visburvīgākais no visas kokteiļu dzērienkartes. Dzerot smūtiju, viņu pārņēma burvīga sajūta, ko nevarēja aprakstīt. Baiba novilka brilles, lai labāk aplūkotu bruņurupuču pāri. Viņa neiedomājās, ka tie varētu uztaisīt kaut ko tik burvīgu. Baiba bija biznesmene, kam piederēja vairāki uzņēmumi, un viņai šis “Būtiju stends” būtu labs ieguvums, kas varētu dot viņai lielus ienākumus.

Baiba uzsāka sarunu ar bruņurupučiem: “Jūsu smūtijs ir baismīgi garšīgs. Badā tas būtu kā sapņa piepildījums jebkuram.”

Bruņurupuči atbildēja: “Bizness it nemaz nav bijis tik plaukstošs, kā jūs aprakstījāt. Katru dienu mēs redzam sāpinātus un nelaimīgus garāmgājējus, kas nepienāk un neizbauda šo burvju dziru, nesajūtot tās labumu.”

Baiba uz to atbildēja: “Man šķiet, ka tur es jums varu palīdzēt. Man ir noslēgti līgumi ar daudziem uzņēmumiem, un es labprāt arī uzņemtos pārvaldi par jūsējo. Ko jūs teiktu, ja mēs paplašinātu “Būtiju stendiņu” un to izreklamētu pa visu brīnumaini plašo pasauli?”

Bruņurupuči bija šokā, ka kāds vēlas viņiem palīdzēt un tiešām novērtē viņu smūtijos ielikto darbu. Protams, pāris piekrita, un jau nākamajā dienā visi uzsāka darbu.

Vecais pāris kļuva iemīļots visu starpā, un viņi ieguva daudz jaunu draugu. Viņu smūtiji kļuva ļoti pieprasīti, un visi okeāna krasta iedzīvotāji kļuva jaukāki viens pret otru, jo visas sāpes tika dziedētas. Pat atbrauca slavenais botāniķis Burvis no tālās Beku zemes

un, nogaršojis smūtiju, bruņurupuču pārim ziedoja resursus, lai paplašinātu “Būtiju stendu”.
Bobijs un Berīlija bija bagāti gan finansiāli, gan vēl joprojām savā nebeidzamajā mīlestībā.

Pasaka par vāverīti

Reiz mežā dzīvoja vāvere Kripatiņa, kura, dzīvojot meža dobumā, ļoti mīlēja lazdu riekstus, taču pirms ēšanas tos vajag atvērt. Bet vienmēr pastāvēja problēma ar to atvēršanu, jo tas vāverei ar mazajām ķepiņām bija ļoti grūti izdarāms. Protams, pagāja laiks, un vāverīte izdomāja mainīt savu dzīvi un izgudrot ko jaunu, pirmās idejas bija izveidot jaunu riekstu šķirni, lai šos riekstus pirms ēšanas nevajag atvērt, taču tas likās diezgan neiespējami tādai mazai vāverītei kā Kripatiņai.

Kripatiņa beidzot nonāca pie idejas - viņa mēģinās izgudrot riekstu automatizētu atvērēju, kas riekstus atvērs pirms to ēšanas. Protams, pagāja laiks, lai izdomātu šo ideju līdz galam un to varētu realizēt, jo varbūt tomēr tā noderēs arī kādam citam. Tā nu Kripatiņa izgudroja šo burvīgu rīku, lai atvieglotu dzīvi ne tikai sev. Viss aizsākās ar sava mazā uzņēmuma reģistrāciju (Uzņēmumu reģistrā), lai šos vāverītes izgudrotos produktus varētu arī pārdot. Jau pirms uzņēmuma sākšanas vāverīte konsultējās ar dažādiem uzņēmējiem par uzņēmuma uzsākšanu un, protams, arī konsultējās ar Latvijas investīciju un attīstības aģentūru (LIAA). Protams, arī par dažādiem atbalsta iespējām un, protams, dažādiem semināriem un biznesa attīstības plāniem. Vāvere vēlāk ķērās arī pie nodokļu sistēmas izpēti, jo arī tas ir svarīgi, lai viss notiktu godīgi pret citiem un par nodokļu maksāšanu mūsu valstī atbild Valsts Ieņēmumu Dienests jeb VID. Pēc visu dokumentu sakārtošanas ir laiks turpināt vāverītes ceļu ar darbinieku pieņemšanu uzņēmumā un darba līgumu parakstīšanu. Vāverītei darbinieki ir jāapmāca droši pildīt savus darba pienākumus un, protams, arī jāveic veselības pārbaudes darbiniekiem, taču jāatceras, ka tās ir jāveic vismaz vienu reizi gadā. Protams, jāpārlicinās arī par dažādu atļauju un licenču esamību. Kā arī mikrouzņēmuma nodoklis ir obligāts. Ir jāatceras kā ņemt vērā dažādus darba un tiesību likumus un ne tikai.

Kripatiņai bija daudz darba ko padarīt pirms uzņēmuma atvēršanas, un lai to uzturētu darbībā, ir tas arī jāreklamē, taču ar to cerams Kripatiņa tiks pati galā, un drīzumā arī mēs varēsim redzēt vāverītes produkciju mūsu veikalu plauktos un atbalstīt mazo vāverīti.

**Pavārgrāmata tiem, kas ceļā,
un ko vēl var paņemt no dabas**

Pirmais izdevums

Rīga, 2023

Autors: Marta Cakule 8.c klase

Pavārgrāmatu veltu tiem jaunajiem un ne tik jaunajiem cilvēkiem, kuriem patīk doties dabā un tur ieturēt maltīti, kā arī tiem, kas gatavot sāks tikai tagad.

Šī grāmata dos padomus, ko var vēl paņemt un pielietot no dabā esošā savā maltītes pagatavošanā. Te būs atrodami daži piemēri, taču ceru, ka tie Jūs iedvesmos un aicinās eksperimentēt un izdomāt arvien ko jaunu.

VESELĪGĀS UZKODAS

Kraukšķīgie ābolu ziedu čipsi.

Saplūc pļavā sarkanā āboliņa ziedus. Ņem tikai āboliņa galviņas, bez kātiem un lapiņām. Fritē nelielā daudzumā eļļas un pārkausa ar sev tīkamām garšvielām.

Lieliski noder skatoties filmas vai gaidot pamatīgākas vakariņas. Tas ir neierastāk, kā ēst kartupeļu čipsus, taču ļaunums mazāks, vēdera esošā riepiņa izmēru nemainīs.

Pildīti Ceļmallapas rullīši.

Ceļa malā saplūc ceļmallapas, tām jābūt maigi zaļām, mīkstām un nepāraugušām. Lapas kārtīgi nomazgā, patur aukstā ūdenī, lai noņemtu rūgtumu, tad nosusina papīra dvielī. Ņem 1 gurķi un 1 papriku un griež kā malkas pagalītes.

Pagalītes tin ceļmallapās, pasniedz ar jogurta mērci, kas uzlabota ar sīki sakapātām dillēm un pētersīļiem.

Nevajag baidīties no pārlietu lielās zaļās krāsas daudzuma esošajā receptē, sejas ādai tas netraucēs.

Viltotās gaļas bumbiņas.

Vārītus, nosusinātus griķus, kopā ar sīpolu, ķiploku un vārītu burkānu, samal gaļas mašīnā. Garšu pastiprina ar kaltētiem garšaugiem un 5 ķimeņu sēklām.

Cepšanai izvēlas pannu, kur iepriekš bija gatavotas speķa šķēlītes. Tas piedos viltotajām gaļas bumbiņām vajadzīgo gaļas garšu un smeķi. Šādas bumbiņas bez pārmetumiem sev var notiesāt arī vēl vakarā.

Zupa ar mellenēm.

Neslinkojam, ejam mežā un salasām 2 litrus melleņu. Ja nav sezona, ņemam ogas no saldētavas, kur tās kāds ielicis vasaras vidū.

Vēl būs nepieciešams 250 g biezpiena, 1 vistas ola un 1 glāze izsijātu miltu. Šīs trīs izejvielas cītīgi izmīci, veido klimpas un liek tās peldināt melleņu zupā.

Zupa ir garšīga, krāsaina un viltīga, jo zobus iekrāso rozā vai zilā krāsā. Uzmanieties! Fotografējoties pēc zupas lietošanas, nevajadzētu plati smaidīt.

Meža mātes čipsi.

Galvu izvēdinot un kājas izlokot, dodamies uz mežu un lasām priežu pumpurus.

Atnākot mājās tos liekam uz pannas, uzberam labi daudz cukura un gaidām, kamēr pumpuri karamelizēsies. Lietojot tos ikdienā regulāri, varam sevi pasargāt no saaukstēšanās un tablešu lietošanas, jo deviņvīru spēku iegūsim no Meža mātes čipsiem.

Vasaras saldās krelles.

Šī recepte noderēs tiem vīriem, kuriem pēkšņi jāiet ciemos pie dāmas, bet dāvanas nav.

Tiesa gan, šo recepti varēsi realizēt vasaras vidū!

Iebrien pļavā vai meža malā un salasi mazās, sārtās meža zemenes un kādu melleni ar, lai krāsaināk. Tad kad tas izdarīts, apsēdies ceļa malā un saver tās uz smilgām. Kad arī tas darīts, dodies pie kāda, kas tev iedos pannu un sauju cukura. Cukuru uz pannas izkausē līdz rodas karamele un tajā izpeldina savērtās krelles.

Kādu laiciņu jāpagaida līdz karamelizētais cukurs sastingst un var doties ciemos. Esmu pārliecināta, ka tas jūsu dāmu pārsteigs!

Zupa no tā, kas dārzā.

Ja esat atstāts mājās par galveno un arī pašam jāpabaro mājinieki, bet ledusskapī tikai desa....Nebēdā!

Paņem grozu un dodies uz pagrabu, veikalu vai dārzu un iegādājies dārzeņus. Tie var būt kartupeļi, burkāni, pupiņas un puķkāposti.

Desu sagriež kubiņos, apcep uz pannas. Tāpat apcep burkānus, nedaudz sīpola un visu masu liek katlā, pielej tad ūdeni, uzliek uz lēnas uguns un vāra. Tad sagriež pārējos dārzeņus un liec katlā. Vēl kādu pusstundu un zupa gatava.

Saklāj galdu, sauc mājiniekus un sēdini pie galda, iedod klāt zupai karoti skābā krējuma.

Dzeltenā saule zaļumos.

Kad ir steidzīgs rīts un ātri jāpagatavo brokastis, ņemam 3 olas , šķipsniņu sāls un piparu, nedaudz piena un visu saukuļam.

Uzsildām pannu, uzliekam gabaliņu sviesta un lejam olas masu pannā. Izcepam. Uz cita šķīvja saliekam dažādus zaļumus, kurus apkārtņē varēja dabūt.

Kad omlete gatava, to sarullē un sagriež gabaliņos un izklāj zaļajā plāvē.

Oglītes.

Kad esat pārgājienā nosoļojis visu dienu un ēst gatavot nav spēka, bet gribas ko iekost...

Dodamies uz tuvākajām mājām un palūdzam kartupeļus. Pa to laiku kāds iekurina ugunskuru un uzvāra tēju. Kad tēja gatava, arī ogles ugunskurā būs labas, lai tur varētu izkārtot kartupeļus. Tad pāris dziesmu un stāstu pie ugunskura un kartupeļi būs gatavi.

Kartupeļus mizo un pa gabaliņam ēd uzkaisot sāli, lai garšīgāk.

Pārsteigums mammai.

Kad mammai bija grūta diena un nogurusi viņa pārnāk mājās, vari viņu pārsteigt ar ko garšīgu un galvenais viegli pagatavojamu.

Katliņā ielej ūdeni, pieliec klāt ievārījumu un uzvāri, Tad iesijā mannas graudus. Kad viss gatavs, atdzesē to un sakul.

Pasniedz ar pienu un buču.

Eglīte

Ir
Spica
Viņai
Galotne,
Un kupla
Ir viņa pati.
Daudz zaļu
Un asu skuju,
Pārklāj viņas
Skaisto stumbru.
Kāja
Kāja
Tā ir zemē iekšā,
Kuru tur saknes cieši kopā.

Mana laime

Ar vārdu 'laime' mēs katrs saprotam ko citu. Kādam tas ir izbraukt ar riteni, kādam satikt savus mīļos cilvēkus, bet kādam vienkārši ieraudzīt ziedošu krokusiņu mājas pagalmā. Ir arī cilvēki, kuri vairs nezina, kas ir viņu laime, kur tā pazudusi un kur to meklēt. Ļoti svarīgi ir nepazaudēt to, jo tā ir svarīga mums katram.

Man laime ir man tuvie cilvēki un mana drošības sajūta. Laime ir, kad es redzu savus vecākus priecīgus un laimīgus. Es jūtos laimīga, ja man apkārt ir daudz pozitīvu cilvēku un man ir atbalsts no vecākiem.

Vislaimīgāk es jūtos tur, kur ir man tuvie cilvēki, miers un pozitīva enerģija. Savu vecāku apskāvienos es jūtos maziņa, droša un laimīga.

Arī es savos laimes meklējumos esmu kļūdījusies un vīlusies, jo nebiju apstājusies un apdomājusies, vai esu pareizi.

Vislaimīgākais manas dzīves notikums bija ceļojums uz Grieķijas salu Krētu. Tas bija manas dzīves restarts. Tie bija brīži, kuros es patiešām biju laimīga, jo tur saule spīdēja visspožāk un debesis bija viszilākās. Es biju laimīga, redzot laimīgus cilvēkus, kuri ar prieku bija gatvi tev palīdzēt. Tā bija vieta, kur es jutos vislabāk.

Katram mums ir jāatrod veids, kā būt laimīgam, jo laime ir svarīga ikvienam. Ja cilvēks nejūtas laimīgs, viņam ir ļoti grūti dzīvot, pat neiespējami. Bet katrs var būt laimīgs, ja vien to vēlas.

Gaisma Latvijas kontūrā

11. novembrī sarkanā un baltā gaisma (gan Latvijā, gan tās kontūrā) ir ļoti svarīga, jo tā ir Lāčplēša diena. Iededzot svecīti gan 11., gan 18. novembrī, tu parādi savu pateicību un prieku Latvijai. Lai gan katram cilvēkam ir sava situācija, un, neiededzot svecīti šajās dienās, nenozīmē, ka nelepojies par šo valsti, domāju, ka šajā dienā sava veida cieņa Latvijai ir jāvēsta.

Es parasti šajā dienā nekur nedodos, jo 11. novembris parasti ir darba diena, bet es noteikti iededzu svecīti mājās. Bieži vien, iededzot svecīti mājās vai jebkur citur, man rodas svētku sajūta. Kļūstu laimīga un sirdij kļūst silti, un omulīgi.

Šis novembra laiks un svētki, gan man un domāju, ka arī citiem Latvijas tautas pārstāvjiem, ir ļoti nozīmīgi. Šādi svētki ir tikai Latvijai. Es ceru, ka Latvijas tauta, valoda un zeme nepazudīs un Latvijas svētkus vēl svinēs vairākas paaudzes.

Laime manā izpratnē

Laime ir aktuāla lieta mums visiem. Katrs no mums vēlas būt laimīgs, bet lietas, kas mums dod laimi, atšķiras.

Dažiem cilvēkiem laimi sagādā materiālie labumi, piemēram, jauns auto, liela māja vai dārga rokas soma. Bet citiem cilvēkiem laime ir saistīta ar dzīves kvalitāti, piemēram, laba veselība, stipra ģimene un labs darbs. Bet vai tiešām laime ir tik virspusēja?

Manuprāt, laimīgs cilvēks ir arī tāds, kurš spēj pielāgoties dzīves izmaiņām un meklēt pozitīvo, pat neveiksmīgā situācijā. Laimīgs cilvēks nepārtraukti mācās un aug, kā cilvēks, kā personība.

Laime var rasties arī no pateicības par to, kas jau ir, nevis no nepārtrauktas vēlēšanās pēc kaut kā jauna. Bieži vien laime rodas no mazām un negaidītām lietām dzīvē, piemēram, no kāda pasakaina saulrieta vai labas atzīmes latviešu valodā.

Laimīgs cilvēks ir tāds, kurš spēj būt apmierināts ar sevi, un novērtē to, kas viņam ir. Viņš izjūt mieru, spēj priecāties par citu cilvēku priekiem un novērtē to, ko dzīve piedāvā. Laime nav atkarīga no perfektas dzīves, bet gan no spējas novērtēt to, kas tevi sagaida katru dienu.

Dzīve ir grūta

“ Dzīve ir grūta!” tā visi saka. Bet viņi nezina, kā tas ir katru dienu no rīta pamosties un doties uz skolu, lai cilvēki varētu tevi pārbaudīt un pierādīt, ka tu esi muļķis.

Skolotāji saka: “ Tu acīmredzot necenties.” Viņi nezina, ka katru dienu tu ej uz savu istabu un raudi.

Tu pieliki pūles, izdarīji savu darbu, viņi vienkārši nesaprot, ka tu neesi tik gudrs. Tad nāk spiediens no tavas ģimenes, kura ir tik nepārprotam vīlusies par to, ka tavas atzīmes ir sliktas. Tu tiec sodīts un atstumts visu atlikušo gadu, jo tu beidzot atteicies no savas nākotnes karjeras.

Tas kādreiz bija tik tālu, bet tagad ir tik tuvu! Ir grūti piecelties un doties uz klasi, jūtot spiedienu, ka tev jāpabeidz skola.

Sliktākais tomēr nav tas, ka viņi ir vīlušies. Tas ir pastāvīgs, nebeidzams apmulsums, ka vienmēr neizdodas un tu paliec pēdējais. Tu nekad neesi pietiekami labs. Tava pārliecība par sevi strauji krītas.

Šķiet, ka visiem pārējiem klājas labi. Viņu vecāki, atšķirībā no manējiem, visi ir lepni. Godīgi sakot, es nevaru iedomāties sliktāku vietu par šo, kaut gan patiesībā šī būtu tā vieta, kura man jāsaglabā labās atmiņās. Vieta, pēc kuras jāilgojas. Es pēc tās neilgošos, es jau tagad labprāt aizietu projām.

Iztērēti deviņi gadi, un neveiksme ir viss, ko es jebkad esmu saņēmusi. Es zinu, ka tā ir mana vaina. Es tik ātri padevos, jo man bija kauns.

Esmu neveiksme savai ģimenei un sev. Ikvienu lielās cerības tikai sabojāja manu mentālo veselību. Ja man kādreiz būs bērni, es vienmēr centīšos pārliecināties, ka bailes no neveiksmes nav iemesls, kā dēļ viņi raud.

Cilvēkiem jāsaprot, ka skola vairs nav jautra vai laba, jo daži no mums neiederas, lai gan mēs vēlētos to varēt.

Punkta dzīves stāsts

Rakstnieks izdomāja, ka viņam vajag kaut ko izdarīt, jo, kad cilvēki lasa viņa stāstus, viņi nesaprot. Piemēram, kāds raksta:

“ Man patīk Ziemassvētki Saule ir liela”

Visi lasa kopā. Tā nevar!

Man ir kaut kas jāizdara!? Varbūt?!

“?” Nē... “!”

Kas tas varētu būt?

Rakstnieks kļūst dusmīgs!

Aiz dusmām viņš netīšām uzmeta vienu parastu mazu aplīti un iekliedzās: “Jā, jā! Tas ir īstais!!! Es tevi saukšu par punktiņu. Tagad liekam visu kopā!”

Pasaule ir liela. Man ir pieci brāļi. Perfekti!!! Visi visu saprot!

Es negribu aizmirst neko

Es negribu aizmirst savas atmiņas, es negribu aizmirst savu nākotni, es negribu aizmirst sevi. Es negribu aizmirst neko. Tāda sajūta, ja aizmirsīšu kaut mazāko detaļu no atmiņām, es pazaudēšu to mirkli. Pazaudēšu svarīgu daļu no sevis. Sajūta, ka tērēju savu dzīvi nelietderīgi, nezinot, ko daru. Man bail aizmirst kaut ko. Es negribu aizmirst neko.

Es nekad neaizmirsīšu savu 9. dzimšanas dienu. Bija vasaras vidus, un mēs ar ģimeni izdomājām aizbraukt uz jūru. Braucot uz jūru, ārā bija ļoti saulaini un silts, tāpēc man likās, ka būs perfekta diena jūrai. Nonākot pie jūras, izjutām, ka ārā bija spēcīga vētra. Mēs pasēdējām mašīnā, domājot, ka pēc laiciņa vētra beigsies. Sēdējām ilgi, taču nekas nemainījās, ja vien nepalika sliktāk. Mana mamma, kurai nepatika peldēt, izdomāja iet peldēt vētrā. Izkāpām ārā un tikpat ātri iekāpām atpakaļ, jo bija sajūta, ka mūs pašus aizpūtīs. Es biju ļoti nomākta un atceros, domājam, kāpēc man tā neveicas? Braucām atpakaļ un tad sākās krusa. Kruša bija tik liela un stipra, ka bija sajūta, ka tā izsitīs mašīnas jumta stiklu. Es raudāju. Es raudāju no bailēm, es raudāju no dusmām un es raudāju no vilšanās, taču atceros, kā mamma teica, ka vismaz šo dzimšanas dienu es atcerēšos visu mūžu.

Es nekad neaizmirsīšu savas vecmāmiņas bēres. Es biju pavisam maza, kad tas notika. Es vēl atceros, kā mēs braucām apskatīt viņu, un es atceros, kā mamma raudāja, es gan nesapratu kāpēc. Man likās, ka mēs viņu vienkārši apciemojām. Dažas dienas vēlāk es atceros, ka braucām tur atpakaļ un man likās tas jocīgi, jo nebraucām pie viņas tik bieži, tādēļ, ka tālu viņa bija. Šoreiz gan atceros, ka atbraucām nevis uz slimnīcu, bet gan uz kapiem. Mēs iegājām kādā telpā, kur stāvēja mammas paņģas. Viņi visi mani sveicināja, kaut nekad dzīvē viņus nebiju redzējusi. Telpā gulēja mana vecmāmiņa. Visi raudāja, tā bija pirmā reize, kad es redzēju savu tēti raudam. Man pilnībā nebija ne jausmas, kāpēc visi ir tik bēdīgi. Tur es stāvēju, un kaut nesapratu, kāpēc tur gul mana vecmāmiņa un kāpēc visi raud, es sapratu, ka man arī būtu jābēdājas. Es vēl atceros, kā es jautāju mammai, ko mēs te darām? Viņa tikai pasmaidīja un teica, lai eju spēlēties ar brāli. Es saprotu, cik grūti būtu bijis izstāstīt mazam bērnam, ka viņš vairs nevarēs redzēt savu vecmāmiņu.

Es nekad neaizmirsīšu, kā es dabūju savu pirmo suni. Man bija skolas talka. Visa mūsu ģimene tur piedalījās, un es atceros, kā mans tētis teica, ka varam braukt apskatīt kucēnus. Es biju tik laimīga un satraukta. Aizbraucot pie sunīšiem, redzēju, ka viņi tur bija pieci, trīs meitenes un divi - puisīši. Man bija jāizvēlas starp puisīšiem, jo mūsu ģimenes suns nevarēja sadzīvot ar meitenītēm. Es apsēdos pie kucēniem un viņi visi mani aplenca. Viņi visi skraidīja man apkārt, bučoja mani un leca virsū. Es spēlējās ar viņiem visiem, taču meitenes aizgāja atpakaļ vītiņā visātrāk, jo saprata, ka par viņām runa nav. Pie manis palika divi puisīši. Viens aizgāja atpakaļ vītiņā un pēdējais aizmiga man klēpī. Es zināju, ka tas ir mans suns. Man gan teica, ka izvēlēties kucēnu priekšroka būs tam, kas vēlās suni izstādei, bet es zināju, ka tas ir mans suns.

Es aizmirst negribu neko. Es vēlos, lai man viss paliek atmiņā, lai man ir par ko pastāstīt. Es vēlos, lai atmiņas ir daļa no manis, nevis daļa no pagātnes. Mūs pašus veido atmiņas, kā mēs tās atceramies, un kā uz tām reaģējam. Man bail aizmirst kaut ko. Es negribu aizmirst neko.

“Es negribu aizmirst neko.”

(V.Krile.)

Ko negribas aizmirst nekad? Manuprāt, uz šo jautājumu katram cilvēkam ir sava atbilde. Vai tās ir atmiņas vai mirkli, ģimene vai draugi, pirmie vārdi vai pirmie soļi. Es pastāstīšu, kāpēc es negribu aizmirst neko.

Es nekad neaizmirsīšu savu ģimeni. Tā man ir iemācījusi tik daudz. Mamma ir iemācījusi gatavot un šūt. Tētis iemācīja braukt ar kvadrociklu. Brālis iemācīja sevi aizstāvēt, viņš pavadīja laiku, ar mani spēlējot video spēles un galda spēles. Vecmāmiņas man iemācīja neuztraukties par sīkumiem un neieklestīties citu viedoklī. Vectēvs man iemācīja ar mašīnu braukt un strādāt ar darba rīkiem. Šīs zināšanas un atmiņas negribu aizmirst nekad.

Man mamma stāstīja, kad es biju maziņa, man bija interesanta leksika. Kad mēs taisījāmies iet ārā kādā vējainā rudens rītā un es meklēju savu šalli, es skraidīju apkārt sakot “loka, loka, es nevaru atrast savu loku!” Mani vecāki izbrīnā stāvēja, nesaprotot kas ir “loka”, jo tādu vārdu nekad nebija dzirdējuši. Pagāja desmit minūtes, līdz es parādīju uz mammas šalli, un tad jau viņi saprata, kāpēc loka man bija kā šalle.

Visspilgtākās atmiņas man ir bijušas ar draugiem. Pavadot vasaras pie jūras, pastaigājoties pa pļavu. Paliekot augšā, runājot visu nakti. Šīs atmiņas es negribu aizmirst. Bet atmiņas nav vienīgais, ko es ieguvu. Es ieguvu zināšanas. Ne tikai par mācībām, bet arī zināšanas par dzīvi. Viņi man iemācīja neklausīties, ko citi domā par mani, iemācīja labi pavadīt laiku un lika kārtīgi smieties.

Tad, kāpēc to nevajag aizmirst? Šīs zināšanas ar tevi ies līdz dzīves beigām. Šīs atmiņas tu stāstīsi saviem bērniem un pat mazbērniem. Tāpēc mēs krājam jaunas atmiņas un neaizirstam vecās. Tāpēc, es negribu aizmirst neko.

“Es negribu aizmirst neko”

/V.Krile./

Es gribu pastāstīt par visu to, ko es negribu aizmirst. Pastāstīt, kāpēc es negribu aizmirst visas tās sajūtas un mirkļus. Tie ir:

Mana bērnība. Es negribu to aizmirst, jo tajā laikā es piedzīvoju tādas savus pirmos mirkļus kā pirmie soļi, pirmie vārdi, pirmie draugi un manu vecāku mīlestība, kura tajā laikā bija vissiltākā un man visdārgākā. Visa mana bērnība ir kā pusīte no manis, kura vēl turpina augt un attīstīties. Esmu pārliecināta, ka ne es vienīgā negribu aizmirst šos mirkļus, visi vienmēr grib atcerēties savu bērnību, un to nevēlas aizmirst arī mūsu vecāki.

Skolas laiks un prieka sajūta! Es uzskatu, ka mums visiem ir jāatceras savi skolas gadi, jo tā ir liela un svarīga pietura mūsu dzīvē. Tajā mēs iemācāmies visu, kas būs nepieciešams arī mūsu nākotnē.

Šajos gados mēs izbaudām visas iespējamās emocijas, kas mums ir. Šīs sajūtas ir dažādas: tās var būt labas, sliktas, bet vienmēr jau gribas atcerēties tikai tās labās – prieka sajūtas.

Tos priecīgos mirkļus gan skolā, gan pašas dzīvē es negribētu aizmirst, jo tie dod man spēku, spēku man iet uz priekšu un nepadoties!

Bailes un dusmas. Jums var likties dīvaini, bet es sapratu, ka bailes un dusmas es arī negribu aizmirst. Es ļoti centos aizmirst visus cilvēkus un lietas, kas man sagādāja sliktos dzīves mirkļus, diemžēl man tas neizdevās. Šie mirkļi negrib, lai es tos aizmirstu. Un beigu beigās es sapratu, ka nav jēgas cīnīties ar to, es sapratu, ka šīs emocijas man jāizmanto savā labā. Tāpēc katru brīdi, kad es jutīšos slikti, es to atcerēšos un izmantošu visas savas bailes un dusmas kā ieroci, ar kura palīdzību es turpināšu un varēšu pārvarēt visu to, kas stāsies man ceļā.

“Es negribu aizmirst neko”

(V. Krile)

"Es negribu aizmirst neko," tā teica Velga Krile. Un te nu es viņai piekrītu, lai gan ir lietas, atmiņas - gan labas, gan sliktas. Labās rada prieku, sliktās dod mācību. Bez sliktajām atmiņām cilvēks nespētu izrāpties no bedrēm, kas izraktas dzīves gaitā. Tās ir vajadzīgas. Tikai ne pārāk daudz, tā, lai dzīvē rastos līdzsvars...

Tad, kad došos aizsaulē, nevēlos visu aizmirst, bet tāds laikam liktenis. Visas atmiņas - gan labās, gan sliktās pazūd un ar jaunu dzīvi sākas jaunas atmiņas. Es negribu aizmirst neko.

Aizmirstot visu, mēs nezināsim pat savu pašu personību. Kāda mana mīļākā krāsa, kāds mans mīļākais gadalaiks vai pat, kad ir mana dzimšanas diena? Mēs aizmirsīsim pat pavasari, ziemu, rudeni un vasaru. Es negribu aizmirst mirkli, kad skaistā, saulainā dienā, kad stundas jau beidzās, es izskrēju ārā no skolas un sajutu pilnīgi citu smaržu - (pēc citu cilvēku sejām, varēju saprast, ka nebiju vienīgā) tas bija pavasaris. Es negribu aizmirst brīdi, kad skolā noskanēja pēdējais zvans 31. maijā.

Mana daļa manī gan vēlas aizmirst brīdi, kad tāllēkšanā nokritu smiltīs visas klases priekšā, tas bija apkaunojoši. Bet taisnību sakot, ja tā nebūtu noticis, es nebūtu spējusi mācīties no savām kļūdām. Arī sliktās un ne tik veiklās atmiņas ir vajadzīgas.

Kam tad tās atmiņas domātas? Protams, lai atcerētos! Atmiņas ir kā mācība. Atmiņas ir kā karte, kas parāda, kur tu esi bijis un kur tev vēl jāiet. Atmiņas nevajag aizmirst, tās ir vajadzīgas.

Saturs

I.

Keita Slava. Visvairāk man sava laika žēl ..... 2.lpp.

II.

Simona Šapale- Mamošina. Tas nav ūdens, kas Daugavā plūst .....3.lpp.

Linda Leišavniece. Nebeidzamā laika cīņa .....5.lpp.

Kristīne Čeipeša. ..tas ir laiks ..... 7.lpp.

III.

Anete Vīksna. Meklējiet Kangaru latviešu tautā .....10.lpp.

Margarita Krutova. Meklējiet Kangaru latviešu tautā .....12.lpp.

Klāvs Vīnkalns. Meklējiet Kangaru latviešu tautā .....14.lpp.

Filips Bībers.Meklējiet Kangaru latviešu tautā .....15.lpp.

Domeniks Duncāns. Meklējiet Kangaru .....18.lpp.

Armands Kivriņš. ....20.lpp.

Alise Ziediņa. Draugs ... tu biji mans draugs.....23.lpp.

IV.

Rainers Niņuks. Tev vēl tālu, Lāčplēsi, ejams.....25.lpp.

Kristīne Sprukste. Tev vēl tālu, Lāčplēsi, ejams.....26.lpp.

Paula Lenša. Sauc mani skaļāk.....30.lpp.

V.

Sandra Vanzviča. Vieta, no kuras varu vistālāk saredzēt .....34.lpp.

Marta Cakule. ..varu un varēšu vistālāk saredzēt.....35.lpp.

Artis Ilsters. Vieta, no kuras varu vistālāk saredzēt.....36.lpp.

Kristiāns Čižiks. Vieta, no kuras varu vistālāk saredzēt.....37.lpp.

Līva Puķīte. ..varu un varēšu vistālāk saredzēt.....38.lpp.

Ilvars Zelčs. ..varu un varēšu vistālāk saredzēt.....39.lpp.

Keita Slava. ..varu un varēšu vistālāk saredzēt.....40.lpp.

Kerija Ķempele. . ..varu un varēšu vistālāk saredzēt.....41.lpp.

Elizabete Skrodele. .. varēšu vistālāk saredzēt .....42.lpp.

Dinara Baširova. .. varēšu vistālāk saredzēt.....44.lpp.

V.

Raivo Podoļskis. Mans koks.....	45.lpp.
Elza Veseraq. Priede	46.lpp.
Estere Šapala-Mamošina	47.lpp.
Dārta Anča. Liepa pie skolas.....	48.lpp.
Ance Bērziņa. Mans koks	49.lpp.
Rasa Upmane. Mans kastanķkoks	50.lpp.
Lauma Bībere. Mans koks	51.lpp.
Anna Marija Bēniķe. Mana aliča	52.lpp.
Estere Āboltiņa. Ābele	53.lpp.
Kate Karlīna Kalniņa. Mans ķiršu koks	54.lpp.

VI.

Daniela Ozola. Mēs un mammas sapnis	55.lpp.
Nauda – interesanta lieta	58.lpp.
Matīss Muzikants.Gļebs Razinovs. Adrians Šneiders. Biznesa pasaka	60.lpp.
Kristīne Sprukste. Kad vienas durvis aizveras, citas atvērsies	62.lpp.
Anna Paegle. Luīze Mia Sadovska. Biznesa pasaka ar laimīgām beigām	64.lpp.
Sintija Hauka. Pasaka par vēverīti.	66.lpp.

VII.

Marta Cakule.pavārgrāmata tiem, kas ceļā.....	67.lpp.
Matīss Muzikants. Eglīte	72.lpp.
Laura Vanzoviča. Mana laime	73.lpp.
Kerija Ķempele. Gaisma Latvijas kontūrā	74.lpp.
Elizabete Skrodele. Laime manā izpratnē	75.lpp.
Betija Dieriņa. Dzīve ir grūta	76.lpp.
Madara Romanovska. Punkta dzīves stāsts.....	77.lpp.

VIII.

Līva Puķīte. Es negribu aizmirst neko.	78.lpp.
Marta Cakule. Es negribu aizmirst neko	80.lpp.

Dinara Baširova. Es negribu aizmirst neko.	81.lpp.
Kerija Ķempele. Es negribu aizmirst neko.	82.lpp.
Anna Lana Stroikova. Lanas piezīmes uz atestāta malām	83.lpp.